

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

**Chování žáků druhého stupně základní školy na
sociálních sítích**

**The behavior of elementary school students on social
networks**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

PhDr. Jana Mottlová, Ph.D.

Autor:

Kateřina Kočová

Praha 2023

Poděkování

Chtěla bych moc poděkovat mé vedoucí práce PhDr. Janě Mottlové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, za podnětné rady, trpělivost a vstřícnost. Také bych chtěla poděkovat pedagogům a vedení ZŠ a MŠ Grafická, kteří mi umožnili realizovat výzkum ve škole.

ABSTRAKT

Bakalářská práce s názvem „Chování žáků druhého stupně základní školy na sociálních sítích“ je rozdělena na teoretickou a empirickou část.

Teoretická část pojednává o historii internetu, o problematice a rizicích sociálních sítí. Specifikuje vybrané sociální sítě, které jsou nejužívanější mezi dospívajícími a nahlíží na prevenci a bezpečnost žáků. Dále se teoretická část práce zabývá algoritmem, návykovým chováním a závislostmi. Krátce se věnuje také výuce informatiky na školách.

Empirická část práce zpracovává výsledky dotazníkového šetření, který proběhl na Fakultní základní škole ZŠ a MŠ Grafická nacházející se na Praze 5. Respondenty byli žáci 6. až 9. třídy, tedy aktivní uživatelé sociálních sítí a zároveň rizikovou skupinou, která sociální sítě užívá.

Práce si klade za cíl zjistit, jak se žáci chovají na sociálních sítích a zda jsou dostatečně poučováni o bezpečnosti chování ve virtuálním světě. Dalším cílem je zjištění, zda je kladen dostačený důraz na poučení žáků ve škole. Výsledky dotazníku jsou prodiskutovány v souhrnné diskuzi a shrnuty v závěru této bakalářské práce.

KLÍČOVÁ SLOVA

sociální sítě; sociální pedagogika; internet; bezpečnost chování; rizika chování

ABSTRACT

This bachelor thesis entitled „The behavior of elementary school students on social network“ is divided into theoretical and empirical part.

The theoretical part discusses the history of the Internet, the issues and the risks of social networks. It specifies the selected social networks that are most used among adolescents and confers the students' prevention and safety. Furthermore, the theoretical part of the work deals with an algorithm, addictive behavior and dependencies. Briefly it concerns the education of the information technology at schools.

The empirical part of the work processes the results of a questionnaire survey conducted at the Faulty school ZŠ and MŠ Grafická situated in Prague 5. Respondents were schools students of 6th grade to 9th grade, i. e. active users of social networks and a risk group that uses social networks at the same time.

The thesis aims to find out how school students behave on social networks and whether they are sufficiently educated about safe behavior in the virtual world. Another aim is to determine whether there is enough emphasis on educating schools students at school. The results of the questionnaire are discussed in a summary discussion and summarized in the conclusion of this bachelor thesis.

KEY WORDS

social networks; social pedagogy; internet; safe behavior; risky behavior

Odevzdáním této bakalářské práce na téma „Chování žáků druhého stupně základní školy na sociálních sítích“ potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 17. 12. 2023

Kateřina Kočová

1. ÚVOD	8
2. POČÁTKY INTERNETU A SOCIÁLNÍCH SÍTÍ.....	10
2.1. SOCIÁLNÍ SÍŤ	11
3. NEJVÍCE POUŽÍVANÉ SÍŤE A JEJICH SPECIFIKA	13
3.1. SPOLEČNOST META.....	13
3.2. TIKTOK	13
3.3. BEREAL.....	15
3.4. DISCORD	15
3.5. TELEGRAM.....	16
3.6. TWITCH	17
3.7. SNAPCHAT	17
3.8. YOUTUBE.....	18
4. RIZIKA SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	20
4.1. SDÍLENÍ.....	20
4.2. PŘÍTOMNOST	21
4.3. KONVERZACE	21
4.4. IDENTITA.....	21
4.5. VZTAH	22
4.6. SKUPINY.....	22
4.7. POVĚŠT.....	22
4.8. DOPADY NA ZDRAVÍ.....	23
4.9. IDEÁL KRÁSY A SEBEVĚDOMÍ	23
4.10. JEDNOTLIVÉ TRIKY	24
4.11. ROYALTY FREE LICENCE.....	25
5. ALGORITMUS.....	26
6. NÁVYKOVÉ CHOVÁNÍ A ZÁVISLOST.....	28
6.1. NETOLISMUS.....	28
6.2. PRÁCE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA VE ŠKOLÁCH	29
7. INFORMATIKA VE ŠKOLÁCH.....	31
8. EMPIRICKÁ ČÁST.....	32
8.1. CÍLE VÝZKUMU	32
8.2. SBĚR DAT.....	32
8.3. UŽIVATELE SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	33
8.3.1. Věk při založení první sociální sítě	33

8.3.2 Nejpoužívanější síť	34
8.3.3. Aktivity na sociálních sítích	35
8.3.4 Nejpoužívanější zařízení	37
8.3.5 Kolik času tráví na sociálních sítích	37
8.4 RIZIKOVÉ CHOVÁNÍ A BEZPEČNOST	39
8.4.1 Sdělování veřejných informací	39
8.4.2 Negativní zkušenosti na sociálních sítích	40
8.5. PREVENCE NA ŠKOLÁCH O RIZIKÁCH SOCIÁLNÍCH SÍTÍ	40
8.5.1 Preventivní programy na školách.....	41
8.5.2 První zmínky o rizikách sociálních sítí.....	41
8.5.3. Změna v chování na sociálních sítích v průběhu věku.....	42
9. DISKUZE	45
10. ZÁVĚR.....	47
ZDROJE	49
SEZNAM PŘÍLOH.....	1
PŘÍLOHY	2
DOTAZNÍK.....	2

1. Úvod

Tématem mé bakalářské práce je Chování žáků druhého stupně základní školy na sociálních sítích.

Toto téma jsem zvolila proto, že bych se chtěla po dokončení studia věnovat práci sociálního pedagoga na základní škole. Do tohoto oboru sociální sítě neodmyslitelně patří. Žáci zde tráví obrovské množství času a je na pedagogovi, jak s tím naloží. Během volného času se může stát mnoho věcí, které pak ovlivňují školní úspěch a neúspěch žáka.

Sociální sítě mohou mít několik zásadních problémů. Mohou mít negativní nebo škodlivé důsledky, ale může dokonce spojovat lidi, aby se necítili opuštěni. Je důležité si ale připomenout, že sociální sítě nejsou pouze dobré, nebo špatné. Každý má svou stinnou, ale i dobrou stránku, kterou ukazujeme světu, jinak to není ani s technologiemi.

V důsledku přesouvání sociálních sítí z počítačových na mobilní zařízení a zakládání účtů na sociálních sítích ve věku mladším, než je 13 let, se zvyšují rizika používání sociálních sítí pro žáky na základních školách. V tomto věku ale děti nedokáží své chování ovládat, jednají často impulzivně a nedokáží přemýšlet nad důsledky svého chování v reálném, ale i virtuálním světě.

Primárním cílem výzkumu je potvrzení či vyvrácení výroku, že žáci na druhém stupni jsou aktivními uživateli na sociálních sítích, i když někteří ještě nemají právo mít vlastní účet (limit založení profilu nebo účtu u většiny 13 let, viz kapitola 3 o sociálních sítích). S touto otázkou souvisí podotázky na věk prvního založení sociální sítě, jakou sociální síť využívají nejvíce a jaké aktivity zde vykonávají, jaké zařízení nejvíce používají a kolik času tráví na sociálních sítích.

Dále si práce klade za cíl zjistit, jestli se tomuto fenoménu věnuje dostatek pozornosti na školách. Přínosem by měla být i pro další práci s dětmi a nahlédnutí do světa dospívajících.

Dalším cílem je také dát nějaké doporučení a podněty, na kterých je potřeba zapracovat, aby se žáci chovali bezpečněji.

V teoretické části se budu zabývat historií internetu a sociálních sítí. Pozornost budu věnovat jednotlivým sociálním sítím, které jsou populární, jaké je chování a jaká jsou rizika chování na těchto platformách. Pokud bych se chtěla na něco zaměřit, byla by to právě rizika, která mohou být na sociálních sítích.

V empirické části budu zpracovávat dotazník, který připravím k vyplňování respondenty na jedné pražské základní škole. Tento dotazník vyplňovali žáci na stránkách Survio.com. Do výzkumu zapojím následující sociální sítě: BeReal., Discord, Facebook, Instagram, Messenger, Snapchat, Telegram, TikTok, Twitch, YouTube a WhatsApp.

Zvolila jsem záměrně respondenty již od šesté třídy, abych měla zpětnou vazbu od žáků, kteří ještě nemají vhodný věk na využívání sociálních sítí dle pravidel jednotlivých aplikací. Žáci vybrání k tomuto výzkumu dochází na Fakultní základní a mateřské škole Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, Grafická 13/1060 – Praha 5, Smíchov, příspěvková organizace. V rámci šetření jsem využila možnosti konzultace s pedagogy dané školy.

Při zpracování dotazníku budu využívat komparativní metodu a analýzu dat z dotazníku.

Má práce se opírá o velké množství zdrojů. Zejména se jedná o vědecký článek od Christiana Baccarelli a kolektivu autorů, který se jmenuje *Social media? It's serious! Understanding the dark side of social media.*¹, jenž prostupuje celou mou práci. Dále také čerpám ze statistik od společnosti Statista.com, které monitorují sociální sítě v průběhu času a místa.

¹ BACCARELLA, Christian; WAGNER, Timm; KIETZMANN, Jan; MCCARTHY, Ian. *Social media? It's serious! Understanding the dark side of social media.* European Management Journal. 2018, 36 (4), s. 431-438. ISSN: 0263-2373. Dostupné také z: https://beedie.sfu.ca/sms/admin/_DocLibrary/_ic/82d7197664a0ffce171b0b585495808f.pdf. knižní zdroje od amerických autorů Baracella

2. Počátky Internetu a sociálních sítí

Internet tak, jak ho známe dnes, je síť spojená ze sítí, které propojují celý svět. Do tohoto systému se můžeme připojit odkudkoliv, legálně a často i zadarmo. První bezplatná veřejná síť v Clevelandu začala fungovat již v 80. letech 20. století. Můžeme používat vzdálený přístup nebo komunikovat s ostatními účastníky. Tento systém používají miliony lidí každý den.²

Ještě než začaly vznikat první emaily, tak za předchůdce lze považovat fax. Jednou z nevýhod bylo však to, že nebyl privátní, a mohl se tak ukazovat komukoliv. Bylo nutné, aby požadovaný faxovaný dokument byl v určitém rozlišení, aby ho mohlo být nadále pak možné přečíst.³ Dle informací z roku 1995 od autora Joshuy Eddingse, kdy se objevuje zmínka o realizaci elektronické pošty, je zřejmé, že v tuto dobu nebylo potřeba k odeslání elektronické pošty úplné připojení na síť Internet.⁴

Další rovinou a pokrokem pro dnešní sociální sítě byly takzvané chatovací místnosti. Největší rozdíl a posun oproti komunikaci přes e-mail byl v tom, že chatování je komunikace v reálném čase. Virtuální komunikace zahrnovala virtuální chatovací místnosti, ve kterých mohla probíhat komunikace. Každý člen měl svou individuální přezdívku, díky níž mohl nadále komunikovat s ostatními. Tyto virtuální místnosti mohly být jak anonymní, tak mohly být i pro určitou skupinu lidí, kteří se znají i v reálném světě.⁵

Pokud se přesuneme do České republiky, Internet nebyl od roku 1992 do roku 2010 tak žádaný. Dle informací z Českého statistického úřadu stolní počítač mělo teprve 59 % českých domácností a z těchto rodin jich pouze 56 % bylo připojeno na internet.⁶

Než se však všechny domácnosti v České republice dostaly k internetu, tak již v roce 2004 byl spuštěn Facebook. Mark Zuckerberg a Eduard Saveri se rozhodli propojit studenty na Harvardově univerzitě přes stránku thefacebook.com. Jejich cílem bylo to, aby se mohli spojit s ostatními studenty na univerzitě. Během dvou let se dostala i do dalších univerzit v USA a některých

² EDDINGS, Joshua; WATTENMAKER, Pamela Drury a DRESSLER, Miroslav. *Jak pracuje Internet*. Brno, Unis, 1995, s. 3-5. ISBN: 1-562-76192-7 Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:739dbb30-7d41-11e3-b0d1-005056827e51> [citováno 2022-01-15]

³ HUITEMA, Christian. *A Bůh stvořil Internet*. Praha: Mladá fronta, 1996, s. 22-25. ISBN 80-204-0576-3. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:9871e9e0-9a6a-11e3-8e84-005056827e51>

⁴ EDDINGS, Joshua; WATTENMAKER, Pamela Drury a DRESSLER, Miroslav. *Jak pracuje Internet*. Brno, Unis, 1995, s. 3-5. ISBN: 1-562-76192-7 Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:739dbb30-7d41-11e3-b0d1-005056827e51> [citováno 2022-01-15]

⁵ JONES, Dennis. *Jak využívat Internet*. Praha: SoftPress, 2001, s. 278-281. ISBN 80-86497-12-7. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:544e288afce4854b9649694e8ea7a29c> [citováno 2022-01-15]

⁶ Český statistický úřad. *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi osobami*. Online, Český statistický úřad, 23. 11. 2021. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/7-socialnisite> [citováno 2022-01-15]

zahraničních.⁷ V České republice k prvním vysokým školám patřila Masarykova univerzita. Od 26. září 2006 se může připojit kdokoli starší 13 let. Tento rok tedy můžeme považovat za počátek sociálních sítí v České republice.⁸

Výzkumy, které probíhaly mezi lety 2010 a 2021, ukázaly, že se počet uživatelů sociálních sítí starších 16 let zvýšil z 9,4 % na 56,3 %. Z této tabulky výsledků lze také vyčíst, že v tomto roce byly jen 4 % studentů, kteří nevyužívali sociální sítě.⁹

2.1. Sociální síť

„Sociální síť je souborem lidí, organizací či jiných sociálních subjektů propojených souborem sociálních vztahů jako je přátelství, spolupráce nebo výměna informací.“¹⁰

„Sociální síť je množina soc. subjektů propojených směnnými vztahy. Subjekty jsou uzlovými body sítě, vztahy jsou vyjádřeny spojnicemi bodů.“¹¹

Původní význam slovního spojení sociální síť je úplně jiný, než jak ho můžeme najít v současnosti. Sociální sítě jsou osobní sítě, které každý člověk má vůči druhým osobám. Je možné určit celkovou sílu vztahů vůči dalším členům. Může také označovat vztahy mezi lidmi.¹²

První výskyt tohoto slova lze zaznamenat v roce 1954 od australského sociologa Johna Arundela Barnese, který publikoval článek „Class and Committees in a Norwegian Island Parish“ v časopisu Human Relations ve kterém představil svou práci dvouletého terénního výzkumu v Bremnes na ostrově Bømlo v Norsku. Došel k závěru, že většina jednotlivců se rozhoduje tak, aby byli v souladu s osobními kontakty, které nazval právě sociální síť.¹³

⁷ BRÜGGER, Niels. *A brief history of Facebook as a media text: The development of an empty structure*. First Monday, 2015. Dostupné také z: <https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/5423> [citováno 2023-11-27]

⁸ About.fb.com. *Facebook Expansion Enables More People to Connect with Friends in a Trusted Environment*. Online, About.fb.com 26. 9. 2006. Dostupné z: <https://about.fb.com/news/2006/09/facebook-expansion-enables-more-people-to-connect-with-friends-in-a-trusted-environment/> [citováno 2023-11-27]

⁹ Český statistický úřad. *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi osobami*. Online, Český statistický úřad, 23. 11. 2021. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/7-socialniste> [citováno 2022-01-15]

¹⁰ GARTON, Laura; HAYTHORNTHWAITE, Caroline a WELLMAN, Barry. *Studying Online Social Networks*. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 1997. Dostupné také z: <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.1997.tb00062.x> [citováno 2023-11-27]

¹¹ LINHART, Jiří; VODÁKOVÁ, Alena a KLENER, Pavel. *Velký sociologický slovník 2 sv.* Praha: Karolinum, 1996, s. 986. ISBN 80-7184-164-1. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:68f72740-0755-11e4-83c7-005056827e5> [citováno 2023-11-27]

¹² Tamtéž.

¹³ BARNARD; Alan. *Barnes, John Arundel, 1918-2010. Biographical Memoirs of Fellows X* (PBA 172). The British Academy, 2011. s. 27-45. Dostupné z <https://www.thebritishacademy.ac.uk/documents/1703/172p027.pdf> [citováno 2023-12-07]

Počítačové sociální sítě v kombinaci s internetem vytváří nové médium pro sociální interakci. Vztahy jako takové jsou prostřednictvím elektronických zařízení. Sociální dvojice si vyměňují různé druhy informací včetně zaslání korespondence, poskytují emocionální podporu, ale také sjednávají schůzky. Dochází zde k výměně informací, peněz nebo zboží v reálném světě.¹⁴

Různé sociální sítě se zaměřují na jiné cílové skupiny uživatelů. Například Snapchat se zaměřuje na dospívající uživatele od 13 let.¹⁵

Ze statistik uživatelů od 16 do 65 let víme, že uživatelé po celém světě stráví průměrně 2 hodiny a 28 minut na sociálních sítích. Česká republika se na tomto žebříčku umístila daleko pod průměrem na časovém údaji 1 hodina a 58 minut za jeden den. V porovnání věkových skupin je nejméně aktivní skupina dívek od 16 do 24 let, kdy tráví na sociálních sítích 3 hodiny a 10 minut za den. Nejméně aktivní pak je celá věková skupina od 55 do 64 let.¹⁶

¹⁴ GARTON, Laura; HAYTHORNTHWAITE, Caroline a WELLMAN, Barry. *Studying Online Social Networks*. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 1997. Dostupné také z: <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.1997.tb00062.x> [citováno 2023-12-07]

¹⁵ *About Transparency Reporting*. Privacy and Safety Hub values.snap.com Online, 2023. Dostupné z: <https://values.snap.com/privacy/transparency/about> [citováno 2023-12-06]

¹⁶ BEVERIDGE, Claire; LAURON, Sam. 160+ *Social Media Statistics Marketers Need in 2023*. Hootsuite. Online, 2023. Dostupné z: <https://blog.hootsuite.com/social-media-statistics-for-social-media-managers/> [citováno 2023-12-07]

3. Nejvíce používané sítě a jejich specifiky

3.1. Společnost Meta

Díky výzkumu z října 2023, který zveřejnil S. Dixon, je celosvětově nejoblíbenější platforma Facebook s více než 3 miliardami aktivních uživatelů měsíčně. Společnost Meta má celkem čtyři největší platformy sociálních médií, kde každá přesahuje miliardu uživatelů měsíčně. Těmito platformami jsou Facebook, WhatsApp, Facebook Messenger a Instagram.¹⁷

Společnost Meta vytváří prostor, ve kterém umožňuje vzájemné propojování lidí, budovat komunity a rozvíjet podnikání. Služby jsou zdarma, ale je zde možnost zakoupení inzerce, která se bude zobrazovat více lidem. Reklamy jsou zde personalizované, tj. objevování nových obsahů, produktů a služeb, které by mohly uživatele zajímat.

Podmínky pro využívání aplikací od společnosti a vytvoření účtu mohou být různé. Jedinec musí udat své jméno, které používá v běžném životě, musí o sobě poskytovat přesné informace, smí vlastnit pouze jeden personalizovaný soukromý účet a nesmí sdílet či zpřístupnit své heslo jiné osobě bez svolení společnosti Meta. Také jsou tu pravidla věku, kde jedinci nesmí být méně jak 13 let. Dále takový jedinec nesmí být odsouzen za sexuální delikvenci, anebo dotyčný nemá zablokovaný svůj účet z důvodu porušení smluvních podmínek.¹⁸

3.2. TikTok

Většina sociálních sítí pochází ze Spojených států, ale velkou oblibu mají i čínské sociální sítě WeChat, QQ nebo sociální síť Douyin ke sdílení videí. Díky této aplikaci lze také využívat aplikaci TikTok.

Jedná se o další sociální síť, která je ve světě populární a která se objevila na trhu v roce 2017 v Číně a v roce 2018 se sloučila s tehdejší aplikací populární v Americe Musical.ly a tím se dostala do celého světa.¹⁹

„TikTok je přední platformou pro krátkometrážní mobilní videa. Naším posláním je inspirovat kreativitu a přinášet lidem radost.“²⁰

¹⁷ DIXON, Stacy Jo. *Most popular social networks worldwide as of October 2023, ranked by number of monthly active users*. Statista.com. Online 27. 10. 2023. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/> [citováno 2023-11-27]

¹⁸ Facebook Webové sídlo. Dostupné z: <https://facebook.com/> [citováno 2023-11-27]

¹⁹ CECI Laura. *TikTok - Statistics & Facts*. Statista.com, Online, 31. 8. 2023. Dostupné z: <https://www.statista.com/topics/6077/tiktok/#topicOverview> [citováno 2023-12-04]

²⁰ TikTok. *O aplikaci - Naše poslání*. TikTok.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.tiktok.com/about?lang=cs-CZ> [citováno 2023-07-18]

Tato videoplatforma byla původně vytvořena k vytváření krátkých videí do jedné minuty celkového času. V roce 2017 práva a aplikaci koupila Čínská společnost ByteDance.²¹ Z počátku nejvíce pozornosti měla videa od uživatelů, kteří použili původní hudbu či zvuk a natočili své rty nebo krátké video dle původního. Dále pokračovala aktivita ke krátkým tanečním videím. Mnoho uživatelů se také snaží vytvářet videa, kde nahrávají krátké vtipné scénky na různá témata.²²

Dle údajů z dubna roku 2023²³, ve kterých publikovala Laura Ceci své výsledky šetření u uživatelů starších 18 let, je v České republice 23,1 % uživatelů aktivních na platformě TikTok.²⁴ Pokud bychom použili sčítání lidu z roku 2021, tak osob starších 18 let je 8,53 mil., a tedy 23,1 % aktivních uživatelů jsou téměř 2 miliony.²⁵

Jako dalším ukazatelem, co by děti a dospívající mohlo motivovat k tomu, aby si založili profil, kde uvedou, že jim je více jak 18 let, je to, že je od poloviny roku 2020 schválen tzv. TikTok Creator Fund, který dává možnost vydělat peníze tvůrcům, kteří vytvářejí a sdílejí svá videa. Jedno z pravidel, jak zažádat o zařazení do skupiny s přístupem k těmto penězům je právě věk. Dalšími pravidly jsou pak 10 000 sledujících, alespoň 100 000 zhlédnutí videa za posledních 30 dní a účet, který dodržuje zásady a podmínky společnosti.²⁶

V oficiálních podmínkách je, že k registraci na tuto síť je potřeba splňovat věk 13 let. Přímé zasílání zpráv je umožněno pouze uživatelům starším 16 let a od 18 let je povoleno uskutečňovat živé vysílání a využívání s virtuálními odměnami.^{27,28}

²¹ LIN Liza. *Social-Media App Musical.ly Is Acquired for as Much as \$1 Billion*. The Wall Street Journal, Online, 2017. Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/lip-syncing-app-musical-ly-is-acquired-for-as-much-as-1-billion-1510278123> [citováno 2023-12-04]

²² CECI Laura. *TikTok - Statistics & Facts*. Statista.com, Online, 31. 8. 2023. Dostupné z: <https://www.statista.com/topics/6077/tiktok/#topicOverview> [citováno 2023-12-04]

²³ V tomto online dotazníku dokonce vyšlo, že Saudská Arábie a Spojené arabské emiráty dosáhly hodnot přes 100 %. Tyto hodnoty mohly přesáhnout hranici v důsledku duplicitních a falešných účtů, rozdílům ve sčítání obyvatel a chybnému udání věku uživatele. Tento výzkum ukazuje, jak je jednoduché, aby si mladší uživatel vytvořil účet a byl osloven jako dospělý. V těchto případech může právě docházet k podvodům, které jsou zaměřeny na dospělé.

²⁴ CECI Laura. *TikTok penetration in selected countries and territories as of April 2023*. Statista.com. 12. 5. 2023. Archivní kopie dostupná z: Internet Archive (distributor), <https://web.archive.org/web/20230717114450/https://www.statista.com/statistics/1299829/tiktok-penetration-worldwide-by-country/> [archivováno 2023-07-17 11:44:28]. [citováno 2023-07-18].

²⁵ Český statistický úřad. *Věková struktura*. Scitani.cz, Online, 2021. Dostupné z: <https://www.scitani.cz/vekova-struktura#skupina-54728> [citováno 2023-07-18]

²⁶ *Creator Fund*, tiktok.com. Online, 2023. Dostupné z: <https://www.tiktok.com/creators/creator-portal/en-us/getting-paid-to-create/creator-fund/> [citováno 2023-12-04]

²⁷ Virtuální odměny jsou koupené za virtuální mince, které si uživatel může koupit za své fyzické peníze ve své měně. Nákup a používání mincí je na platformě zcela dobrovolné.

²⁸ *Podmínky služby TikTok*. Tiktok.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.tiktok.com/legal/page/eea/terms-of-service/cs-CZ> [citováno 2023-07-18]

3.3. BeReal.

BeReal. je jedna z mála zcela mobilních aplikací. Nemůže tedy být spuštěna na internetovém prohlížeči. Funguje na principu nahodilosti a k jeho fungování je potřeba mobilní zařízení. V jeden náhodný čas přijde všem uživatelům v jedné časové zóně (jsou celkem čtyři) upozornění a úkolem jedince je vyfotit fotografii přesně v tuto chvíli. Uživatel na to má přesně dvě minuty a na obrazovce se ukazuje i časovač. Jde o fotku jedince a jeho okolí. Aplikace umožňuje zároveň vyfotit přední i zadní kamerou. Vzniklá koláž se pak uloží na jeden den a ostatní přátelé ji mohou vidět. Dle nových pravidel již není možnost přepnout svůj účet na zcela veřejný. Nyní je možnost pouze přátelé přátel.²⁹

BeReal je jedna z bezpečnějších aplikací v dopadu na psychiku uživatele. Riziko je zde samozřejmě stále velké v různých odvětvích. Pro větší bezpečnost je žádoucí, aby autor fotografie nesdílel veřejně a neukazoval svou polohu.

Důvodem vhodnosti této sociální sítě je to, že nepoužívá žádné filtry a dospívající nemusí používat úpravy. Však to, že aplikace neumožňuje pozměňovat své fotografie změnou expozice, různými filtry s make-upem či vyhlazováním tváří, má za následek to, že bojuje s nízkým sebevědomím a celkovou hodnotou daného jedince.

Díky výzkumu v roce 2022 Děti a kult krásy v online světě, které uskutečnilo Centrum prevence rizikové virtuální komunikace (PRVoK) Pedagogické fakulty Univerzity Palackého s Katedrou psychologie a patopsychologie Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, se ve výsledcích objevilo, že až 42 % dotázaných ve věku 10 – 17 let používá filtry k úpravě svých fotografií.³⁰

Z hlediska i časové náročnosti je tato aplikace vhodnější – nesnaží se vás udržet co nejvíce u obrazovky, jako například TikTok nebo Instagram. Negativa v této aplikaci jsou taková, že v jednu chvíli jedinec může vyfotit svou školu, rodinu či místo, kde se právě nachází, a od toho se mohou vyvíjet další rizika. Nová aktualizace z dubna 2023 dokonce umožňuje vyfotit až tři fotky za den a to dělá možnost sdílet reálné okamžiky a vytvářet a sdílet s ostatními sám sebe.³¹

3.4. Discord

Na oficiálních stránkách Discord.com je uvedeno, že platforma a aplikace Discord je od vývojářů nastavena tak, aby hranice přístupnosti nebyla nižší než 13 let. Je tu ale možnost variability. Každá země má možnost volby. Například v Česku z oficiálního webu společnosti víme, že je tato

²⁹ *Time to BeReal.* BeReal. Online, 2023. Dostupné z: <https://help.bereal.com/hc/en-us/articles/7350386715165--Time-to-BeReal> [citováno 2023-12-04]

³⁰ KOPECKÝ Kamil; SZOTKOWSKI, René; KVVITNTOVÁ, Jana; KŘÉMENKOVÁ, Lucie a VORÁČ, Dominik. *Děti a kult krásy v online světě.* E-bezpečí, Online, 2022. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/155-deti-a-kult-krasy-v-online-svete-2022/file> [citováno 2023-07-07]

³¹ *Help BeReal.* Webové sídlo. Online Dostupné z: <https://help.bereal.com/hc/en-us> [citováno 2023-12-04]

hranice 15 let. V jiných zemích Evropy je to v rozmezí od 14 do 16 let. Dále je monitorována aktivita u dětí a dospívajících do 17 let včetně, protože některý obsah je pouze pro osoby starší 18 let.³²

Primárně byla platforma Discord vytvořena pro hráče online her, například League of Legends³³, ale od června 2020 je komunikační platforma otevřena i pro ostatní mimo tento svět. Díky statistikám víme, že v roce 2022 bylo na platformě registrováno 456 milionů uživatelů. Na rok 2023 se předpokládá, že to bude 563 milionů registrací. Výsledky jsou pouze odhad na tento rok.³⁴

Discord uvádí na svých oficiálních stránkách, že poskytuje služby, které umožní komunikovat s ostatními uživateli prostřednictvím zpráv nebo díky prostorům k tomu určeným, tzv. serverům. Umožňuje také nákupy prostřednictvím této aplikace.

Discord disponuje několika prostory, které mohou uživatele využívat. Mohou například vysílat videa v aktuálním čase, korespondovat nebo posílat obrázky.³⁵

3.5. Telegram

Aplikace Telegram funguje na principu zasílání zpráv. Zaměřuje se na bezpečnost a na rychlost. Další zásady, na kterých si zakládá, je jednoduchost a bezplatnost. Aplikace není vázána pouze na mobilní zařízení. Zprávy lze synchronizovat s libovolným počtem zařízení, proto mohou uživatelé komunikovat i přes několik zařízení současně. Podporuje také šifrované hlasové video hovory a hlasové chaty ve skupinách.³⁶

Telegram nemá věkovou hranici. Ale Google play u aplikace zmiňuje rodičovský dohled a Apple ve svém App Store věkový limit 17 let. Při registraci není potřeba udávat svůj věk. Mluví se však o tom, že by pro mladší 16 let nemusel být bezpečný.³⁷

Pomocí aplikace mohou také posílat zprávy, videa, fotografie a soubory. Lze i vytvářet skupiny až pro 200 000 lidí. Tento komunikační proud spojuje SMS a e-maily v jedno. Vyhledávat lze dle telefonního čísla nebo dle uživatelských jmen.³⁸

³² *Why is Discord asking for my birthday?* Discord.com, Online, 2021. Dostupné z: <https://support.discord.com/hc/en-us/articles/360040724612> [citováno 2023-07-07]

³³ League of Legends nebo česky Liga legend je počítačová hra žánru multiplayer online battle arena. Hráč je aktivně u počítače a hraje s ostatními v reálném čase.

³⁴ TURNER, Ash. *Discord Users: How Many People Use Discord? (Dec 2023)*. bankmycell.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.bankmycell.com/blog/number-of-discord-users/> [citováno 2023-12-06]

³⁵ *Discord's terms of service*. Discord.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://discord.com/terms#2> [citováno 2023-08-16]

³⁶ *Telegram FAQ*. Telegram.org, Online, 2023. Dostupné z: <https://telegram.org/faq#q-who-can-i-write-to> [citováno 2023-11-12]

³⁷ *Is the Telegram Messenger app safe? – What parents need to know*. Internetmatters.org, Online, 2022. Dostupné z: <https://www.internetmatters.org/hub/esafety-news/is-the-telegram-messenger-app-safe-what-parents-need-to-know/> [citováno 2023-11-12]

³⁸ *Telegram FAQ*. Telegram.org, Online, 2023. Dostupné z: <https://telegram.org/faq#q-who-can-i-write-to> [citováno 2023-11-12]

3.6. Twitch

„Twitch je místem živého setkávání milionů lidí. Sem si chodí každý den povídat, vytvářet vlastní zábavu a prostě být spolu“.³⁹

Služba Twitch se zaměřuje na streamování a vysílání živého přenosu. Autoři se v těchto chvílích rozhodnou, jestli toto video má, nebo nemá být zpoplatněno, od toho se odvíjí veřejnost obsahu. Služby také nejsou dostupné osobám mladším 13 let. Tento fakt uvádí aplikace na svých oficiálních stránkách. Další podmínkou pro uživatele od 13 let do plnoletosti je potřeba být pod dohledem rodiče nebo zákonného zástupce. Stažením nebo instalací uživatel prohlašuje, že je mu alespoň 13 let.⁴⁰

Na stránkách se tak objevují různé live přenosy, například recenze na určité filmy nebo videa, rady a tipy v počítačových hrách nebo hrách na herních konzolích nebo se zde může objevovat i obsah s hudební tematikou nebo tzv. esporty.⁴¹ Celý koncept je vytvořen tak, aby zde bylo přímé vysílání v reálném čase. V tuto dobu se mohou uživatelé připojit, kontaktovat nebo nějak se vyjadřovat k určitému tématu v konkrétním videu. Aktivní uživatel na této platformě aktivně vysílá a vytváří obsah, nebo sleduje, komentuje a hodnotí. Vyskytují se tu nejvíce online hry, reakce na určitá videa s komentářem od autora nebo videa s obsahem vaření nebo vytváření výrobků.⁴²

Aplikace se rozhodla bojovat proti jednomu velkému fenoménu, který byl rizikem pro všechny věkové kategorie, a sice hazard. Od října 2022 udělala omezení formou zákazu streamování videí obsahující hazardní hry, např. ruleta nebo hra v kostky.⁴³

3.7. Snapchat

Tato sociální síť využívá posílání multimediálních zpráv (vyfocená fotografie může být doplněna o krátký komentář). Tato komunikace může být mezi dvěma či více lidmi nebo skupinou. Fotografie nebo video se zobrazuje dalšímu uživateli a po určité době (1-10 sekund – záleží na uživatelském nastavení odesílatele) zmizí. Jediná možnost, jak si příjemce může tuto fotografii

³⁹ O službě. Twitch.tv, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.twitch.tv/p/cs-cz/about/> [citováno 2023-12-06]

⁴⁰⁴⁰ Podmínky služby. Twitch.tv, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.twitch.tv/p/cs-cz/legal/terms-of-service/#12-advertisements> [citováno 2023-12-06]

⁴¹ Esport je zkratka pro elektronický sport a jde o organizované soutěžení v jakékoliv hře, které má své hráče či týmy. Organizátoři vytvářejí turnaje buď online nebo i offline turnaje, kde se musí kvalifikovat.

⁴² O službě. Twitch.tv, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.twitch.tv/p/cs-cz/about/> [citováno 2023-12-06]

⁴³ An update on gambling on Twitch. Twitch - Twitter.com, Online, 2022. Dostupné z: <https://twitter.com/Twitch/status/1572347129192132611> [citováno 2023-12-06]

uchovat, je udělat tzv. screenshot (snímek obrazovky, který vyfotí obrazovku v aktuální pozici), ale v tuto chvíli aplikace upozorní odesílatele.⁴⁴

Dle uváděných informací na oficiálních stránkách má Snapchat 406 milionů aktivních uživatelů, kteří používají aplikaci průměrně každý den a 750 milionů měsíčně aktivních uživatelů.⁴⁵

Snapchat je přímo platforma pro dospívající od 13 let. Podporuje systém rodičovské kontroly ve vlastním centru bezpečnostních zásad, umožňuje uživatelům i rodičům pochopit, jak aplikaci bezpečně používat.⁴⁶

3.8. YouTube

Dle výsledků ze statistik o české populaci se YouTube stal nejoblíbenějších sociální sítí v roce 2022. Výsledky ukazují, že v České republice 75 % obyvatel používá YouTube, tedy zhruba 8 milionů lidí.⁴⁷ Na celém světě má téměř 2,5 miliardy uživatelů.⁴⁸

YouTube je aplikace a sociální síť, která sdílí jen videa, pod které mohou ostatní uživatelé psát komentáře, a takto funguje celá komunikace mezi umělci, autory a ostatními sledujícími. Lze sdílet i krátká videa (shorts), která netrvají déle než 1 minutu a mohou upoutat divákovu pozornost stejně jako například TikTok. Tato funkce podporuje tvůrce ve zviditelnění se, nebo jako pozvánka na dlouhé video na hlavní stránce.⁴⁹ Dále jako odvětví hlavní stránky funguje YouTube Kids. Tento portál nabízí rodičům dětských uživatelů nastavit dětský profil, aby se děti nemohly dostávat do jiného obsahu než dětského. Je možnost si vybrat ze tří možností profilu pro dítě ve věku do 4 let, od 5 do 8 let a od 9 do 12 let. Rodič může nějaký obsah vyblokovat, aby nebyl pro tyto profily aktivní.⁵⁰

⁴⁴ McLAUGHLIN, Emily. *Definicion Snapchat*. TechTarget, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.techtarget.com/searchmobilecomputing/definition/Snapchat> [citováno 2023-12-06]

⁴⁵ *Investor Relation*. Snap.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://investor.snap.com/overview/default.aspx> [citováno 2023-12-06]

⁴⁶ *About Transparency Reporting*. Privacy and Safety Hub values.snap.com, online, 2023. Dostupné z: <https://values.snap.com/privacy/transparency/about> [citováno 2023-12-06]

⁴⁷ KEMP, Simon. *Digital 2022: Czechia*. Datareportal.com, Online, 2022. Dostupné z: <https://datareportal.com/reports/digital-2022-czechia> [citováno 2023-12-06]

⁴⁸ BEVERIDGE Claire; LAURON, Sam. *160+ Social Media Statistics Marketers Need in 2023*. Hootsuite, Online, 2023. Dostupné z: <https://blog.hootsuite.com/social-media-statistics-for-social-media-managers/> [citováno 2023-12-07]

⁴⁹ *Zajímá vás, jak YouTube funguje?* YouTube, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.youtube.com/howyoutubeworks/> [citováno 2023-12-07]

⁵⁰ *Dětský svět učení a zábavy*. YouTube kids, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.youtube.com/kids/> [citováno 2023-12-07]

Jedná se o jednu z prvních sociálních sítí, jak je známe dnes. První video zde bylo zveřejněno již v roce 2005. Tato aplikace za 18 let dává možnost všem sdílet svá videa soukromě či pro veřejnost. Je používána po téměř celém světě. Je dostupná ve 100 zemích a je přístupná v 80 jazycích.⁵¹

YouTube je jedna z mála sociálních sítí, které mohou být za své služby placeny. Uživatel si může zaplatit na této platformě členství YouTube premium, které mu dá jisté výhody, např. přehrávání videí bez reklam nebo přehrávání i přes jiné aplikace na mobilním zařízení. Dále pak zhlédnutí prémiového obsahu nebo stahování do zařízení a sledování offline.⁵²

⁵¹ *YouTube users statistics 2023*. Global Media Insight, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.globalmediainsight.com/blog/youtube-users-statistics/> [citováno 2023-12-07]

⁵² *YouTube premium*. YouTube, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.youtube.com/premium> [citováno 2023-12-07]

4. Rizika sociálních sítí

Sociální sítě, jak je ve své práci dobře popsali Bacarella a jeho kolektiv, se skládají ze sedmi podskupin. Tyto podskupiny bychom mohli přirovnat ke stavebním kamenům, které vytvářejí sociální sítě jako takové. Dále jsou zde popsána rizika, která můžeme pozorovat na každém jedinci. Tato rizika mohou mít různé dopady na psychický stav jedince.⁵³

Jedním z hlavních zájmů dětí a dospívajících jsou sociální média. Někteří zašli dokonce tak daleko, že považují stalking ostatních lidí na sociálních sítích za normální chování. To, že se mladí podívají na profil svého bývalého partnera nebo partnerky, je teď bráno jako relativně neškodné.⁵⁴

4.1. Sdílení

Sdílení znamená rozsah vyměňování, prezentace a přijímání obsahu mezi uživateli. Při sdílení může docházet k šíření nevhodných fotografií mezi spolužáky. Pokud se to děje opakovaně, mluvíme o kyberšikaně. Největší riziko je šíření nevhodného obsahu. V některých případech posílání nevhodných fotek mezi žáky na základní škole může být klasifikováno jako šíření pornografického obsahu či dětské pornografie.⁵⁵

Jedním z rizik sociálních médií u dospívajících je právě online obtěžování nebo záměrné používání sociálních technologií ke zneužívání intimních informací o jiné osobě.⁵⁶

Kyberšikana může být způsob, jak záměrně ublížit jednotlivcům, zatímco nadměrné sdílení fotografií pozitivních zážitků neúmyslně vyvolává úzkost mezi těmi, kteří žijí méně okouzující životy. Může to být neúmyslné ubližování, kterým lze vyvolat podobné pocity jako u cílené šikany.

Díky studii z Austrálie, které se zúčastnilo 548 respondentů, autoři projektu zjistili, že kyberšikana má dopad na školní docházku, rodinné a vrstevnické vztahy mnoha žáků. Je skupinovým jevem, který se nejvíce vyskytuje v přechodném věku mezi základní a střední školou. Má mnoho podob a role v jevu nemusí být přímo jasné.⁵⁷

⁵³ BACCARELLA, Christian; WAGNER, Timm; KIETZMANN, Jan; MCCARTHY, Ian. *Social media? It's serious! Understanding the dark side of social media*. European Management Journal. 2018, 36 (4), 431-438. ISSN: 0263-2373. Dostupné také z: <https://beedie.sfu.ca/sms/admin/DocLibrary/ic/82d7197664a0ffce171b0b585495808f.pdf>

⁵⁴ BACCARELLA, Christian; WAGNER, Timm; KIETZMANN, Jan; MCCARTHY, Ian. *Social media? It's serious! Understanding the dark side of social media*. European Management Journal. 2018, 36 (4), s. 431-438. ISSN: 0263-2373. Dostupné také z: <https://beedie.sfu.ca/sms/admin/DocLibrary/ic/82d7197664a0ffce171b0b585495808f.pdf>

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ MARTIN, Florence; WANG, Chuang; PETTY, Teresa; WANG, Weichao; WILKINS, Patti. *Middle School Students' Social Media Use. Educational Technology & Society*. 2018, 21 (1), s. 213–224. ISSN 1436-4522. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/26273881>

⁵⁷ PRICE, Megan; DALGLEISH, John. *Cyberbullying: Experiences, Impacts and Coping Strategies as Described by Australian Young People*. Youth Studies Australia, 2010. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/284793882_Cyberbullying_Experiences_impacts_and_coping_strategies_as_described_by_Australian_young_people

4.2. Přítomnost

Tento pilíř sociálních sítí informuje o přítomnosti ostatních uživatelů. Uživatelé tak dokážou zjistit, jestli je daný člověk online nebo offline.

Zde vidíme obrovské riziko ve sledování či monitorování polohy. Žáci tráví svůj volný čas v online světě, kde může docházet k monitorování polohy a sledování jejich aktivit na internetu ze strany lidí, kteří by těchto informací mohli zneužít. Žáci si nemusí plně uvědomovat dané riziko, a tak může docházet k dalším nepříjemnostem.

4.3. Konverzace

Konverzací je míněna oboustranná komunikace mezi ostatními uživateli. Jedná se o výměnu informací pomocí slov nebo obrázků či smajlíků. Největší problém v tomto odvětví je riziko dezinformací a agresivního chování. Pokud se žák dostane do skupiny lidí, kteří věří v různé konspirační teorie, může získávat různé dezinformace, a může to tak ovlivňovat jeho další jednání a nemusí se jednat jen o konspirační teorie. Žáci v tomto věku nemají plně rozvinuté myšlení na rozlišení podstatných a nepodstatných informací.⁵⁸

Důležité je, že tyto nové typy komunikace mají dlouhodobé důsledky.

„Určité typy aktivit na sociálních sítích (např. sdílení a konverzace) vedou k úpadku běžného denního myšlení a místo toho podporují rychlé a povrchní myšlenky, které mohou vyústit v kognitivní a morální triviálnost.“⁵⁹

4.4. Identita

Tento základní kámen popisuje rozsah, v jakém se uživatelé odhalují a jaké informace pouštějí na internet. Týká se to soukromých informací zejména jména, telefonního čísla, emailové adresy, adresy školy nebo zájmové aktivity. Velké riziko zde je v úniku informací a obrácení proti samotnému uživateli. Dětský uživatel může po špatné zkušenosti přestat důvěřovat lidem, kterým věřil anebo, které právě potká. Může dojít až ke strachu z napadení účtu.⁶⁰

⁵⁸ MARTIN, Florence; WANG, Chuang; PETTY, Teresa; WANG, Weichao; WILKINS, Patti. *Middle School Students' Social Media Use. Educational Technology & Society*. 2018, 21 (1), s. 213–224. ISSN 1436-4522. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/26273881>

⁵⁹ BACCARELLA, Christian; WAGNER, Timm; KIETZMANN, Jan; MCCARTHY, Ian. *Social media? It's serious! Understanding the dark side of social media. European Management Journal*. 2018, 36 (4), s. 431–438. ISSN: 0263-2373. Dostupné také z: <https://beedie.sfu.ca/sms/admin/DocLibrary/ic/82d7197664a0ffce171b0b585495808f.pdf>

⁶⁰ Tamtéž.

Všeobecně se doporučuje zveřejňovat co nejméně informací na sociálních sítích. Pokud uživatel nebude zveřejňovat informace na sociálních sítích, tak je nikdo nebude moct zneužít, a tak se uživatel bude chránit.⁶¹

4.5. Vztah

Rozsah, v jakém se uživatelé na jedné sociální síti mohou vzájemně podporovat, označujeme jako vztah. Může zde být obrovská podpora ze stran ostatních uživatelů, ale může to vyvolat i opačný efekt. Zde je riziko vyhrožování, nátlaku, zastrašování a online obtěžování. Pro žáky je nebezpečné, když si začnou psát s cizími lidmi. Nemusí to být ani cizí lidé a může to začít jako bezpečná komunikace, ale pokud se objeví nějaký nátlak či obtěžování, děti z toho mohou mít až psychické problémy do konce svého života, aniž by si vůbec uvědomovaly hrozící riziko při začátku konverzace.⁶²

4.6. Skupiny

Na základě společného zájmu lze díky seskupování uživatelů vytvořit komunitu. Identifikace se skupinou či komunitou může mít pozitivní, ale také negativní vliv. Vytváří se zde negativní postoje vůči lidem. Založení skupiny pro žáky je vhodné v kolektivu třídy či volnočasových aktivit. Pokud se ale děti dostanou do skupin, které jsou dehonestující, budou tyto skupiny děti ovlivňovat a také posouvat ve špatném směru.

4.7. Pověst

Postavení v sociálním žebříčku v porovnání s ostatními označujeme jako pověst. Velkým rizikem je strach z ostudy, pomluvy nebo následek již vzniklé újmy. Vzniká zde zhoršení prestiže jedince, nebo i celé skupiny, kterou reprezentuje. U žáků může jít o prestiž celé třídy či školy. Může jít o pověst žáka pouze na škole, ale pokud se tento obsah dostane dál, například do televize, tak je tato škola jako celek stigmatizována a dostává nálepku špatné školy.⁶³

⁶¹ MIKULCOVÁ Klára; KOPECKÝ, Kamil. *Sociální síť, otázky a odpovědi*. O2 chytrá škola, Online, 2020. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/data/files/c6bbad19d782212176b7f47dfbc0b9.pdf> [citováno 2023-12-07]

⁶² MARTIN, Florence; WANG, Chuang; PETTY, Teresa; WANG, Weichao; WILKINS, Patti. *Middle School Students' Social Media Use*. *Educational Technology & Society*. 2018, 21 (1), s. 213–224. ISSN 1436-4522. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/26273881>

⁶³ 63BACCARELLA, Christian; WAGNER, Timm; KIETZMANN, Jan; MCCARTHY, Ian. *Social media? It's serious! Understanding the dark side of social media*. *European Management Journal*. 2018, 36 (4), s. 431-438. ISSN: 0263-2373. Dostupné také z: <https://beedie.sfu.ca/sms/admin/DocLibrary/ic/82d7197664a0ffce171b0b585495808f.pdf>

4.8. Dopady na zdraví

Jeden z nejdůležitějších trendů je, že se sociální sítě přesunuly na mobilní zařízení (chytré telefony a tablety). Jen o málo více než polovina, 56 %, majitelů tabletů používá svá zařízení ke správě sociálních sítí alespoň jednou týdně, uvedli respondenti ve výzkumu Pew Research Center již v roce 2012.⁶⁴ Tento trend odráží i chování na internetu a také jeho používání. Jelikož je dostupný pro každého kdykoliv a kdekoliv, tak přináší více rizik. Může docházet ke zhoršení pozornosti, poruchám spánku a zhoršení duševního zdraví. To uvedlo nedávné vyšetřování deníku Wall Street Journal. Odhalilo, že Instagram zhoršuje problémy s tělesnou vizáží u každé třetí dospívající dívky a všichni dospívající uživatelé aplikace ji spojují se zkušenostmi s úzkostí a depresí.⁶⁵

Sociální sítě také ovlivňují spánek. Americká studie, kterou zpracovali psychiatři z Dukeovy a Yaleovy univerzity, ukázala, že problémem je časté vystavování se modrému světlu, které vyzařují obrazovky mobilních zařízení i počítačů. Modré světlo totiž narušuje produkci hormonu melatoninu, který má za následek náš spánek. Autoři předpokládají, že při sledování sociálních sítí se místo melatoninu objevuje hormon dopamin, který způsobuje příjemné pocity. Tento jev je podobný jako u drogové závislosti.⁶⁶

4.9. Ideál krásy a sebevědomí

V době dospívání otázku krásy a vzhledu řeší téměř každý. Svět sociálních sítí to může pouze umocnit a může vzniknout šikana, tzv. body shaming – zesměšňování kvůli vzhledu nebo urážky kvůli oblečení nebo mobilnímu telefonu. To má pak za důsledek, že může docházet ke zhoršení zdravotního i psychického stavu dítěte. Může zde docházet k poruchám příjmu potravy, zkušenostmi s návykovými látkami (alkohol, cigarety).

Dle výzkumu z roku 2022 od společnosti AMI Digital o používání sociálních sítí je zřejmé, že na sociálních sítích tráví děti a mládež historicky nejdelší dobu. V průměru to je 165 minut denně.

⁶⁴ *Social Networking and Mobile Devices*. Pew Research Center, Online, 2012. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/journalism/2012/10/01/social-networking-and-mobile-devices/> [citováno 2023-12-04]

⁶⁵ Columbia University Mailman School of Public Health. *Just How Harmful Is Social Media? Our Experts Weigh-In*. Columbia, Online, 2021. Dostupné z: <https://www.publichealth.columbia.edu/news/just-how-harmful-social-media-our-experts-weigh> [citováno 2023-12-04]

⁶⁶ MEYERSON, William; FINEBERG, Sarah; ANDRADE Fernanda; CORLETT Philip; GERSTEIN, Mark a další. *The association between evening social media use and delayed sleep may be causal: Suggestive evidence from 120 million Reddit timestamps*. Sleep Medicine, Volume 107, 2023. s. 212-218. ISSN 1389-9457 Dostupné také z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S138994572300151X?via%3Dihub>

Na sociálních sítích hledají zábavu a kontakt s přáteli a ze tří čtvrtin je to pro ně i zdroj informací, které je ovlivňují. Zde dochází i k ovlivňování sebevědomí.⁶⁷

Projekt sebedůvěry Dove 2023 se s tím snaží něco udělat. Na různých sociálních sítích je mnoho videí o kráse, oblečení a zkrášlování. Jelikož to dospívající vidí téměř na každém kroku, lze předpokládat, že se bude chtít přiblížit jednotlivým influencerům, kteří ho zajímají a kteří nějakým způsobem upoutali jeho pozornost.

Nejčastější rady o zkrášlování vzhledu se týkají beauty tutoriálů, make-up tutoriálů, ale i například pracování na instagramu s filtry, nebo jak upravovat fotky, či jak se používá umělá inteligence k celkové změně fotografií. Některé rady jsou užitečné, ale většina z nich je však pro děti a mládež úplně neuchopitelná a nemusí v tom najít tu hranici, kdy už to není zcela v pořádku.⁶⁸

Některé toxické rady na ideál krásy mohou však poškodit psychický či fyzický stav jedince. I drobná narážka, kterou dostane dospívající dívka nebo chlapec, může mít nějaké následky, kupř. problémy se sebedůvěrou. Každé páté dítě má kvůli takovým poznámkám depresivní tendence a každé desáté prožívá úzkosti.⁶⁹

4.10. Jednotlivé triky

V roce 2021 proběhl zprávami virus „Ahoj, pošli mi své telefonní číslo“ - tento virus měl za následek, že uživatelé napsali své telefonní číslo v dobré víře, že je to pro kamaráda, kterého znají. Během toho pak ale dostali ověřovací kód, který měl za následek, že se hackerovi podaří obejít dvoufázové ověřování nebo z vás mohou dostat peníze.⁷⁰

Na Instagramu se objevují případy, kdy se od ověřeného uživatele změni například jen jeden znak (přidá se tečka za jméno nebo se zdvojí jedno písmeno). Kvůli nepozornosti se tak mohou dostat hackeři pod záminkou nového účtu do přátel/sledujících i soukromému účtu, a tak se opět mohou dostat k penězům či jiným materiálům dotyčného jedince.⁷¹

⁶⁷ AMI Digital Index 2022. AMI Digital, Online, 2023. Dostupné z: <https://amidigital.cz/wp-content/uploads/2022/08/ami-digital-index-2022.pdf> [citováno 2023-12-07]

⁶⁸ České děti tráví na sociálních sítích až 3 hodiny denně. Toxické rady na nich mohou ohrozit i jejich zdraví. Unilever, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.unilever.cz/news/press-releases/2023/ceske-deti-travi-na-socialnich-sitich-az-3-hodiny-denne-toxicke-rady-na-nich-mohou-ohrozit-i-jejich-zdravi/> [citováno 2023-07-06]

⁶⁹ BEČKOVÁ Kateřina. Nevhodné poznámky na vzhled řeší děti návykovými látkami či sebepoškozováním, zjistili vědci. iRozhlas.cz, Online, 2022. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/bodyshaming-deti-vzhled-internet-vyzkum_2206190802_lou# [citováno 2023-12-07]

⁷⁰ PEČENKA Tomáš. Ahoj, pošli mi své telefonní číslo... Policisté varují před podvody na Facebooku. Příbram.cz, Online, 2021. Dostupné z: <https://www.pribram.cz/clanek/ahoj-posli-mi-sve-telefonni-cislo-policiste-varuji-pred-podvody-na-facebooku/19210/> [citováno 2023-07-06]

⁷¹ 5 nejčastějších podvodů na Instagramu. Dvojklik eset, Online, 2021. Dostupné z: <https://www.dvojklik.cz/5-nejcastejsich-podvodu-na-instagramu/> [citováno 2023-12-07]

Největší problém, který se objevil v listopadu 2023 na aplikaci WhatsApp, bylo šíření pornografického a brutálního obsahu. Autoři ovlivňovali děti k tomu, aby přidaly co nejvíce lidí pod záminkou rekordu, a tak se jim podařilo do této skupiny přidat stovky žáků základních škol. To, co začalo jako legrace, se však přehouplo do roviny sdílení nevhodného obsahu.⁷²

4.11. Royalty free licence

Český volný překlad je licence osvobozená od opakujících se poplatků. Pokud jedinec přidá svůj soukromý obsah, který vlastní (fotografie, videa a hudbu), dává sociálním sítím možnost s těmito multimédii nakládat tak, jak sami chtějí. V tuto chvíli ji mohou například použít k reklamě, nebo k jiné výdělečné činnosti, protože od této chvíle není již soukromým obsahem.

Royalty free jsou materiály, na které se vztahují autorská práva a jiná práva duševního vlastnictví, ale lze je využívat i bez autorských nebo licenčních poplatků za použití, prodanou kopii nebo za určité časové období používání.⁷³

„Licenčním poplatkem se rozumí platba jakéhokoliv druhu, která představuje náhradu za užití nebo za poskytnutí práva na užití autorského nebo jiného obdobného práva k dílu literárnímu, uměleckému nebo vědeckému, včetně filmu a filmových děl...“ Zákon č. 586/1992 Sb. § 19 odstavec 7.⁷⁴

Pokud se jedná o licence na fotografie, které člověk sdílí veřejně, je vždy důležité zjistit, jestli dotyčná sociální síť má ve svých podmínkách používání, než si vytvoříte účet. V této smlouvě, která je například uvedena u aplikace BeReal., je napsáno, že pokud bude jedinec sdílet fotku celosvětově, tak se zavazuje k možnosti bezplatného používání a kopírování, zpracování, úpravě, publikování a distribuci obsahu, který jedince sdílí.⁷⁵ Podobné znění má také společnost Meta, kde podle svého nastavení soukromí uživatelé udělují společnosti i jiným uživatelům právo ukládat, upravovat, kopírovat a sdílet obsah s jinými subjekty.⁷⁶

⁷² VRLÁK Marek. *Mezi dětmi na Kutnohorsku se šířila nevhodná videa. Na skupinu v aplikaci WhatsApp upozornili rodiče.* ČT24, Online, 2023. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/mezi-detmi-na-kutnohorsku-se-sirila-nevhodna-videa-na-skupinu-v-aplikaci-whatsapp-upozornili-rodice-342713> [citováno 2023-12-07]

⁷³ HLAVENKA, Jiří. *Mistrovství ve vyhledávání na Internetu.* Praha: Computer Press, 2002, ISBN 80-7226-759-0. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:2d553c10-c537-11e2-8c63-5ef3fe9ae867>

⁷⁴ Zákon č. 586/1992 Sb. § 19 odstavec 7, o daních z příjmů. Sběrka zákonů. 18. 12. 1992. ISSN 1211-1244.

⁷⁵ *Terms.* BeReal. Online, 2023. Dostupné z: <https://bereal.com/en/terms/> [citováno 2023-07-13]

⁷⁶ *Podmínky používání služby.* Facebook.com, Online, 2023. Dostupné z: https://www.facebook.com/legal/terms/update?paipv=0&eav=AfatYJy6QRpZLfgXAKW_busLNJ5-udyf_kobMUq0LYIpOvcgjiaycBlvbLTgSyHNCwo&_rdr [citováno 2023-07-14]

5. Algoritmus

Je potřeba upřesnit, proč se vlastně na sítích algoritmus objevuje. Jeho cílem je to, že má uživateli dávat příspěvky takové, které ho zaujmou. Má pomoci uživateli filtrovat nepodstatné či pro něj nezajímavé příspěvky.⁷⁷

Nevýhody algoritmu jsou však často více vidět. Každá sociální síť má vlastní algoritmus, který udržuje uživatelskou pozornost na sítích. Ovlivňuje je tak, aby strávili co nejvíce času u zařízení a u sociální sítě. Záleží hodně na tom, koho uživatel aktivně sleduje. Vliv mají i jeho koníčky, které se dají zjistit dle komentování nebo vyhledávání. A jako první vždy vidí uživatel také příspěvky, které mají hodně reakcí nebo komentářů. Některé příspěvky mohou mít jiný počet zhlédnutí než ostatní. I na to má vliv algoritmus sítě.⁷⁸

Nejvíce aktivní v porovnání s ostatními sociálními sítěmi je algoritmus na TikToku. Dokáže člověka dostat až do tzv. Králičích nor. Toto slovní spojení označuje místo na síti, které je přímo vytvořené pro uživatele, a tato videa se pak začnou automaticky zobrazovat. Dostat se do tzv. Králičích nor není nic těžkého. Wall Street Journal kvůli své studii dokonce vytvořil sto automatických profilů na TikToku, které projížděly přes tisíce videí v aplikaci, aby zjistil co nejpřesněji, k čemu může dojít. Tito falešní uživatelé se pak dostali až k extrémnímu obsahu, který byl pro některé skupiny lidí až nepříjemný.

Během čtyřiceti minut aktivního scrollování se tento účet dostal do nekomfortních a nekontrolovaných situací. Ten, komu se líbí smutná a depresivní videa, tak může během několika minut dojít do odvětví videí nabádajících k sebevraždě.⁷⁹

To, co TikTok sleduje, jsou uživatelé, jeho lajky, sdílení, komentáře, ale i délka sledování videa či jeho opakování. Díky tomu dostává uživatele do přesně určených skupin se specifickými zájmy.⁸⁰ Všemi těmito informacemi, které dostává od uživatele tím, co sleduje, vytváří jeho jedinou určitou sociální „podsít“, kde se mu zobrazují pouze videa, která vyhodnotí algoritmus, že by se mu

⁷⁷ *Algoritmy sítí nás znají líp, než se známe sami (1/3)*. Váyuka O2 – Chytrá škola, Online, 2021. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/58/algoritmy-socialnich-siti/15078> [citováno 2023-12-07]

⁷⁸ MOSSERI Adam. *Instagram ranking explained*. Instagram.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://about.instagram.com/blog/announcements/instagram-ranking-explained/> [citováno 2023-12-07]

⁷⁹ *Investigation: How TikTok's Algorithm Figures Out Your Deepest Desires*. Wall Street Journal Online, 2021. Dostupné z: <https://www.wsj.com/video/series/inside-tiktoks-highly-secretive-algorithm/investigation-how-tiktok-algorithm-figures-out-your-deepest-desires/6C0C2040-FF25-4827-8528-2BD6612E3796> [citováno 2023-07-21]

⁸⁰ YANG, Lola. *Down the TikTok rabbit hole*. Michigandaily.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.michigandaily.com/statement/learning-through-tiktok/> [citováno 2023-12-07]

podle posledních preferencí mohlo líbit. Podobné algoritmy se objevují například u Instagram reels. Jeho cílem je zaměřit se na uživatelův strávený čas a pozornost.⁸¹

V těchto chvílích se z obyčejného používání sociální sítě stává návod na návykové chování, které může ovlivňovat člověka. Pokud je jedinec ovlivňován určitými vlivy, tak může docházet k poruchám příjmu potravy, depresím a dostávat se do různých názorových bublin, ze kterých nedospělý jedinec nedokáže jen tak uniknout. Jelikož stále není jeho mozek dostatečně zralý, tak si s tím nedokáže poradit.⁸²

⁸¹ *Investigation: How TikTok's Algorithm Figures Out Your Deepest Desires*. Wall Street Journal, Online, 2021. Dostupné z: <https://www.wsj.com/video/series/inside-tiktoks-highly-secretive-algorithm/investigation-how-tiktok-algorithm-figures-out-your-deepest-desires/6C0C2040-FF25-4827-8528-2BD6612E3796> [citováno 2023-07-21]

⁸² Státní zdravotní ústav. *Netolismus: závislost na tzv. virtuálních drogách*. Nzip.cz, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/259-netolismus> [citováno 2023-12-07]

6. Návykové chování a závislost

Závislosti na látkách se vytvářejí u dětí podstatně rychleji, než u dospělých. Dospělý člověk by potřeboval často rok nebo i několik let. Dospívajícímu stačí několik málo měsíců. Děti a dospívající mají menší toleranci k účinkům látek.

Jako jedním z ukazatelů závislosti je zhoršené sebeovládání. A to platí právě i o závislosti na internetu. Mnohdy si děti ani neuvědomují, že na internetu a sociálních sítích strávily tolik času. Dále pak máme zanedbávání potěšení nebo zájmů a trávení velkého množství času konzumací té určité návykové látky.⁸³

6.1. Netolismus

Přímo slovo netolismus používáme jako označení pro závislost na sociálních sítích a internetu. Pokud se jedinec už neobejde bez internetu a v situacích, kdy nemůže aktivně internet používat, dochází k abstinčním příznakům. Jedná se o nelátkovou závislost. Projevuje se jako touha být stále online, kontrolovat neustále mobilní telefon nebo i hraní počítačových her. V tuto chvíli, kdy se toto chování stává patologickým, ovlivňuje vztahy s rodinou nebo přáteli. Negativně ho ovlivňuje na všech úrovních jeho práce, školy nebo i ve zdraví.

Najdeme jej v různých podobách a situacích. Jelikož zde není jednota, ale každý jedinec je upoután na jiný druh těchto podnětů, které získává.⁸⁴

Jedinec s podezřením na závislost často ztrácí kontrolu nad časem, protože má nutkavou potřebu být vzhůru a online. Může docházet k pocitům prázdnoty, a tak se mohou projevovat psychické problémy, s tím souvisí i psychosociální projevy, kdy dochází k přetrhání vazeb na rodinu a přátele. Dalším projevem může být i zanedbávání učení nebo zhoršení prospěchu.

Nejčastější skupinou jsou děti a teenageři. Proto se MŠMT rozhodlo vydat Metodické dokumenty, které slouží k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže. Tento dokument obsahuje 23 příloh, které mají pomoci pedagogům. Ve dvou dokumentech, které se týkají internetu, jsou kapitoly věnované kyberšikaně a netolismu. Jsou zde určité znaky a rizika, která se mohou projevovat především v oblasti pohybového aparátu, konkrétně jde o oblast šíje, bederní páteře a

⁸³ NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost*. Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4

⁸⁴ Státní zdravotní ústav. *Netolismus: závislost na tzv. virtuálních drogách*. Nzip.cz, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/259-netolismus> [citováno 2023-12-07]

ramen. Dále do těchto rizik samozřejmě patří i záněty šlach, obezita nebo bolest očí. U dětí se může vyskytnout i astigmatismus a dále problémy s bolestí hlavy.⁸⁵

Z psychologického a sociálního rizika se pedagogové můžou setkávat u žáků s nedostatkem spánku, nepravidelností v jídlu nebo s nadužíváním energetických nápojů. V těchto chvílích dochází ke zhoršení prospěchu a ztrátu sociálních vztahů.

6.2. Práce sociálního pedagoga ve školách

„Sociální pedagog není dosud zařazen mezi pedagogické pracovníky ve smyslu zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Přitom potřeba řešení řady problémů a situací v českých základních školách přesahuje rámec kompetencí učitelů či školních psychologů.“⁸⁶

Sociální pedagog je pomáhající nepedagogická profese⁸⁷, která je důležitou složkou základních, středních i mateřských škol. K roku 2023 není tato pozice na školách tak častá. Jednou z jeho činností ve škole je souhrnně nazvána Sociálně-výchovná a preventivní činnost. V této rovině pracuje osoba s prevencí na školách a se zdravým životním stylem žáků. Do této roviny můžeme sociální síť zařadit. Cílem sociálního pedagoga je úspěch žáka ve škole a rovněž vytváření bezpečného prostředí.

Sociální pedagog je prostředníkem mezi žákem, školou a rodinou. A jeho prací je několik částí. Jednou z nich je individuální práce s žáky ze sociálně znevýhodňujícího prostředí. Poskytování individuální podpory a pomoci žákům, kteří se nacházejí v tíživé situaci. V těchto chvílích žáci utíkají do virtuálního světa, který může být velmi rizikový. Dále je pak obtížné je znovu začlenit do kolektivu, kterému se primárně vyhýbali. Je to také propojení právě s rodinou. V situacích, kde rodiče žáka nespolupracují, tak může rodinu navštívit. Školní neúspěch nemusí být vždy jen ve škole, ale může být ovlivněn z několika směrů.⁸⁸

Další možnost, jak pomoci žákům s mobilními telefony, je ve spolupráci s metodikem prevence. Tyto pozice se velmi doplňují, a tak mohou spolupracovat na realizaci preventivních

⁸⁵ MŠMT. *Metodické dokumenty (doporučení a pokyny)*. Msmt.cz, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny> [citováno 2023-07-13]

⁸⁶ *Náplň práce sociálního pedagoga v základní škole*. Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice, Online, 2020. Dostupné z: <https://asocp.cz/napln-prace/napln-prace-dle-asociace-vzdelavatelu-v-socialni-pedagogice/> [citováno 2023-09-14]

⁸⁷ K září roku 2023 není stále tato pozice považována za pedagoga. Díky projektu Podpora zkvalitnění práce sociálních pedagogů ve školách od Asociace sociálních pedagogů ve spolupráci s Nadací Sirius je hlavním cílem vytvořit podrobné legislativní návrhy pro zpracování pozice „sociální pedagog“ do zákona o pedagogických pracovnících a další návazné legislativy.

⁸⁸ *Náplň práce dle Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice*. Asocp.cz, Online, 2023. Dostupné z: <https://asocp.cz/napln-prace/napln-prace-dle-asociace-vzdelavatelu-v-socialni-pedagogice/> [citováno 2023-09-14]

programů, které by žáky mohly podpořit. Díky organizacím, například E-duha⁸⁹ nebo Nebud' obět'⁹⁰, je velká pravděpodobnost, že dětem se dostanou kvalifikované a pravdivé informace o bezpečném chování na internetu a sociálních sítích.

⁸⁹ *Programy primární prevence pro základní školy*. E-duha.cz, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.e-duha.cz/> [citováno 2023-09-14]

⁹⁰ *Nebud' obět', rizika internetu a komunikačních technologií – pro školy*. Nebud' obět', Online, 2023. Dostupné z: <http://www.nebudobet.cz/?cat=pro-skoly&page=zaci> [citováno 2023-09-14]

7. Informatika ve školách

Nové znění RVP (Rámcový vzdělávací program), které je platné nejpozději ode dne 1. září 2024 na druhém stupni základních škol, upravuje výuku předmětu Informatika. V těchto dokumentech se klade důraz na to, aby žáci dokázali informační technologie používat k programování a jinému technickému účelu.⁹¹

„Vzdělávací oblast Informatika se zaměřuje především na rozvoj informatického myšlení a na porozumění základním principům digitálních technologií. Je založena na aktivních činnostech, při kterých žáci využívají informatické postupy a pojmy. Poskytuje prostředky a metody ke zkoumání řešitelnosti problémů i hledání a nalézání jejich optimálních řešení. (...) Pochopení, jak digitální technologie fungují, přispívá jednak k porozumění zákonitostem digitálního světa, jednak k jejich efektivnímu, bezpečnému a etickému užívání.“ (RVP, 2021)

Díky novému projektu je také spuštěn web revize.edu.cz, ve kterém jde o podporu moderní výuky informatiky dle nového RVP. Zde se nachází metodiky, učebnice a další materiály, které by byly přínosné pro novou výuku.⁹²

Informační technologie, kde se během let žáci snažili dosáhnout základní úrovně informační gramotnosti a získat dovednosti v ovládnutí výpočetní techniky, se mění na předmět Informatika, v němž se má učit porozumění základním principům digitálních technologií.

Jako jedna ze součástí tohoto předmětu je i kapitola o digitální identitě a bezpečnosti a fungování sociálních sítí a jejich algoritmů. V tomto směru vidíme posun oproti minulosti, kdy se o fungování sociálních sítí nemluvilo.⁹³

⁹¹ FALTÝN, Jaroslav; Tomáš PAVLAS; Jaroslav FIDRMUC; Daniela RŮŽIČKOVÁ; Miroslav BARTOŠEK a kolektiv. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. MŠMT, Online, 2021. Dostupné z: <https://revize.edu.cz/files/rvp-zv-2021-s-vyznacenyymi-zmenami.pdf> [citováno 2023-11-23]

⁹² MŠMT spustilo web na podporu moderní výuky. MŠMT, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.edu.cz/msmt-spustilo-web-na-podporu-moderni-vyuky-informatiky/> [citováno 2023-11-23]

⁹³ MŠMT. *Metodické dokumenty (doporučení a pokyny)*. Msmt.cz [online] 2023. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporučení-a-pokyny> [citováno 2023-07-13]

8. Empirická část

Empirická část bude rozdělena do čtyř částí. Budu blíže specifikovat sběr dat a cíle výzkumu a v následujících částech se zaměřím na uživatele sociálních sítí, rizika sociálních sítí a na prevenci.

8.1. Cíle výzkumu

Na začátku se zaměřím na jednotlivé uživatele sociálních sítí. Toto je blíže specifikováno níže.

Druhou částí je rizikové chování a bezpečnost na sociálních sítích. Veřejné informace, které uvádějí na svém účtu, zkušenosti s patologickým chováním na internetu a negativními zkušenostmi, které mohou ovlivnit psychiku dítěte.

Třetí složkou je prevence v rámci školního prostředí, práce sociálního pedagoga v této situaci. V teoretické části zmiňuji informace o preventivních programech. Prevence by měla probíhat zároveň v rodinách a současně i ve školním prostředí. Na sociálních sítích se žáci chovají stále více nezodpovědně a stále se to stupňuje. Jaká je opatrnost právě u těchto věkových skupin oproti prvnímu založení sociální sítě? A liší se oblíbená sociální síť v průběhu věku?

Kdy dochází v českých školách k primární prevenci o bezpečnosti na internetu a sociálních sítích? Podle nového RVP se vyskytují plány, kde je prevence a fungování sociálních sítí součástí předmětu Informatika, v doporučení až od druhého stupně.⁹⁴ Je to však dostačující? Některé děti si i v tomto věku prošly různými nepříjemnostmi. Je potřeba, aby se žáci dále informovali o tom, jak fungují sociální sítě. Kdy se dozvěděli respondenti poprvé o nějakých rizicích a chovají se jinak po několika letech používání sítí?

8.2. Sběr dat

Má data jsem získávala online dotazníkem na Fakultní základní a mateřské škole Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, Grafická 13/1060 – Praha 5, Smíchov, příspěvková organizace. Data byla sbírána během jednoho týdne od 19. do 23. června 2023. Škola má kolem 220 žáků v 10 třídách. Byla jsem součástí průběhu dotazníkového šetření. Vyskytly se mi problémy s jazykovou bariérou, kterou měli někteří žáci s odlišným mateřským jazykem. Tito žáci jsou v České republice krátkou dobu. Žáci vyplňovali dotazník na školních počítačích a tabletech během předmětu Informatika.

Dotazník vyplnilo celkem 70 žáků – 37 chlapců (52,9 %) a 33 dívek (47,1 %) ve třídách od 6. do 9. Tyto třídy byly vybrány proto, že žáci v těchto ročnících jsou starší 11 let a jsou to žáci, kteří jsou velmi ovlivňováni a obklopani sociálními sítěmi již od jejich dětství.

⁹⁴ RVP ZV - Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Edu.cz, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacii-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/> [citováno 2023-11-26]

Na začátku dotazníku respondenti dostali informace, že tento dotazník je zcela anonymní a že všechny informace jsou jen pro účel této práce a pedagogové nebudou mít přístup k dílčím výsledkům mimo vypracovanou práci. V průběhu sběru dat byl přítomen i pedagog a asistent pedagoga pro žáky s IVP⁹⁵. K vyplňování nakonec potřeba nebyli. V jedné třídě byla k dispozici i dvojjazyčná asistentka, aby pomohla ukrajinským žákům s překladem.

Před konečným zveřejněním a výzkumem na této škole jsem také organizovala předvýzkum. Pilotní šetření proběhlo na jiné základní škole s 10 respondenty v určitém věku. Zpětná vazba byla důležitá.⁹⁶

8.3. Uživatelé sociálních sítí

Touto oblastí se zabývají otázky 2 – 11. Budu se zabývat otázkou zařízení, které respondenti využívají nejčastěji, ve kterém věku se objevila jejich první sociální síť, která sociální síť je nejvyužívanější. Dále pak, zda čas na sociálních sítích je aktivní či pasivní a jakou dobu na sociálních sítích denně stráví. Nakonec se zaměřím na aktivity, které respondent praktikuje nejvíce.

8.3.1. Věk při založení první sociální sítě

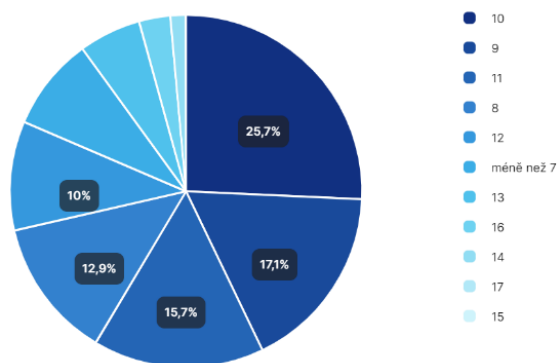
V této otázce jsem porovnávala dvě skupiny dílčích výsledků. Zajímalo mě, jaký je průměrný věk žáků, kdy si založili svůj první profil na sociálních sítích. Při porovnání mezi třídami jsem zjistila, že zde uvidíme pouze mírný rozdíl u starších dětí. Není však jasné, z jakých příčin tento jev nastal. V tabulce vidíme, že celkový průměr prvního založení profilu je 10,7 let. Nejčastější hodnota v tabulce hodnot je 10 let.

Také můžeme vidět nepravdivou informaci u jednoho žáka z 6. třídy, kdy si založil účet ve věku 16 let. Což není možné, protože žákům je okolo 12 let. Jedná se tedy o chybu. Myslím si, že k tomuto jevu mohlo dojít záměrně nebo nedorozuměním.

90 % respondentů zvolilo věkovou hranici pod 13 let. V tomto jevu se jedná tedy o vytvoření profilu s nepravdivými informacemi. U některých dětí to končí blokací nebo smazáním účtu, pokud na to síť přijdou.

⁹⁵ Individuální vzdělávací plán pro žáky se specifickými potřebami

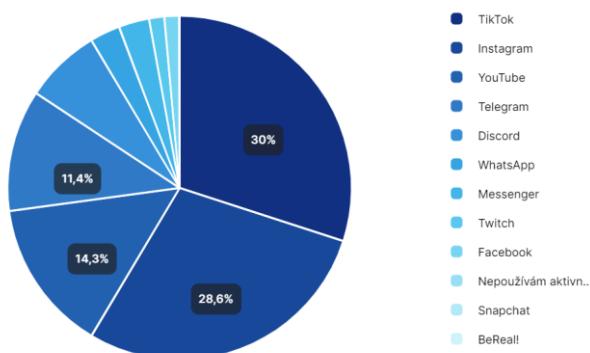
⁹⁶ Celý dotazník, jak jsem ho pokládala žákům, je k dispozici v přílohách.

	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	celkem
7 a méně	1	1	4	0	6
8	3	3	1	2	9
9	6	2	4	0	12
10	3	3	4	8	18
11	3	3	2	3	11
12	0	1	2	4	7
13	0	0	1	3	4
14	0	1	0	0	1
15	0	0	0	0	0
16	1	0	0	1	2
17	0	0	0	0	0
Průměr	9,6	9,2	9,5	11,0	10,7
Medián	9,0	10,0	9,5	11,0	10,0

8.3.2 Nejpoužívanější síť

Ke zjištění odpovědi pro tuto otázku jsem používala současně otázky č. 6 a č. 7 z mého dotazníku. Otázka č. 7 vyzývá respondenty, aby si vybrali jednu aplikaci, kterou používají nejčastěji. Zde vyšly výsledky, že nejpoužívanější sociální síť je TikTok (30 %), druhá je Instagram (28,6 %) a další je YouTube (14,3 %) a Telegram (11,4 %).

Druhá rovina této otázky se týká toho, jaká je nejpoužávanější sociální síť z pohledu aktivního používání, což se liší od prvního grafu. Z šetření vyplývá, že tři nejpoužívanější sociální sítě jsou YouTube (97,1 %), Instagram (87,1 %) a TikTok (80 %). Přestože v 7. otázce vede TikTok, tak zde je vidět, že nejpoužívanější je YouTube.

	Nemám vytvořený	Mám vytvořený	Mám účet a používám
BeReal	59	7	4
Discord	27	16	27
Facebook	24	26	20
Instagram	9	15	48
Messenger	22	21	27
Snapchat	29	21	20
Telegram	23	16	31
TikTok	14	6	51
Twitch	38	16	16
YouTube	2	11	57
WhatsApp	19	16	35

Ze 70 respondentů jich uvedlo 58, že aktivně používají YouTube a 11, že má vytvořený účet na této platformě. Tento fakt znamená, že 97,1 % respondentů má přístup k YouTube. Dále nám tento fakt může potvrdit, že je neoblíbenější aktivita na sociálních sítích sledování videí. Na opačné straně s nejméně uživateli je aplikace BeReal., kde uvedli pouze čtyři uživatelé, že jej aktivně používají, a dalších 7, že má vytvořený účet. Celkem je to 15,7%, což z ní činí nejméně častou aplikaci mezi dospívajícími.

Pokud porovnáme výsledky z již zmiňovaného výzkumu nejoblíbenějších sociálních sítí, výsledky se poměrně liší. Na celém světě dominuje Facebook a následují sociální sítě YouTube, WhatsApp a Instagram. To může být způsobeno nárůstem starších uživatelů. Sociální sítě spojující všechny věkové kategorie jsou YouTube a Instagram, které jsou v žebříčku celkem vysoko.

8.3.3. Aktivity na sociálních sítích

K této otázce jsem připojila šest podle mě nejčastějších a nejzákladnějších aktivit, které se dají na sociálních sítích dělat. Přiřadila jsem k odpovědím čísla pro lepší manipulaci.

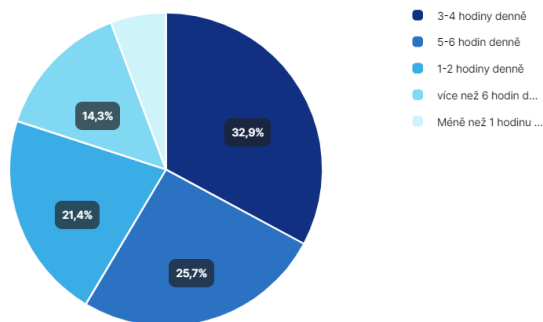
Skoro vůbec – 1, Málo – 2, Středně – 3, Docela dost – 4, Opravdu hodně – 5

	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	Celkem
Na sociálních sítích komunikuji a chatuji s přáteli	3,5	3,7	3,2	3,9	3,6
Sociální sítě využívám ke školním účelům a ke vzdělávání	2,2	2,2	2,9	2,3	2,4
Na sociálních sítích sleduji videa	4	4,3	3,9	4,2	4,1
Využívám ke sdílení zážitků a postování fotek příspěvků	2,4	2,9	2,4	2,3	2,5
Sociální sítě využívám ke sledování novinek ve světě a v ČR	2,2	2,1	2,8	2,3	2,4
Používám je k vyplnění volného času	3,4	3,9	3,6	3,8	3,7

Nejhodnotnější odpověď byla „Na sociálních sítích sleduji videa“, které se ve všech skupinách pohybuje nad hodnotou 4,0, což odpovídá hodnocení „opravdu hodně“.

Z tabulky můžeme vyčíst, že nejméně populární je využívání sociálních sítí ke sledování novinek ve světě a v ČR, dále také využívání sociálních sítí ve využívání ke školním účelům a ke vzdělávání. Tyto odpovědi měly každá průběrnou hodnotu 2,4.

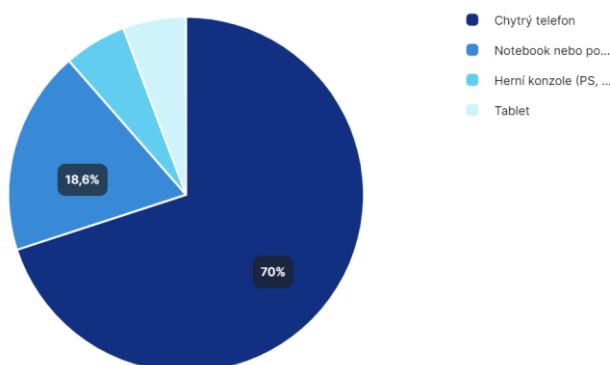
Celkově nejoblíbenější činností je tedy sledování videí (4,1). Další hodnotné odpovědi jsou používání sociálních sítí k vyplnění volného času (3,7) a komunikace a chatování s přáteli (3,6).

Na tomto grafu můžeme vidět, že při zhodnocení celku je nejdominantnější skupinou odpověď 3-4 hodiny (32,9 %).

Hraniční hodnoty zde nejsou tak časté, můžeme hovořit o tom, že se 80 % respondentů pohybuje v hodnotách od 1 hodiny do 6 hodin.

8.3.4 Nejpoužívanější zařízení

Nejoblíbenějším zařízením na používání sociálních sítí dle výsledků se stal chytrý telefon (70 %) a dalším oblíbeným předmětem se stal notebook nebo stolní počítač (18,6 %).

Téměř každé dítě již má svůj mobilní telefon, a tak mu to v podstatě umožňuje být stále online.

Ohlédneme-li se za jednotlivými dílčími výsledky, ve kterých porovnáváme zařízení, vyjde nám, že nejoblíbenějšími zařízeními jsou mobilní telefon a notebook, jak je zmíněno výše. Naopak herní konzole a tablety získaly nejméně hlasů. I když se liší zařízením, aktivity jsou však stejné. Nejvíce převládá hraní her, dále pak chatování s kamarády.

Jak vyplývá z grafu, notebook nebo stolní počítač se umístil na druhém místě. S tím souvisí aktivity. Z dotazníku vyšlo najevo, že děti na počítačích nehrají pouze hry, ale používají ho i na kontakt s přáteli, ke studiu nebo programování.

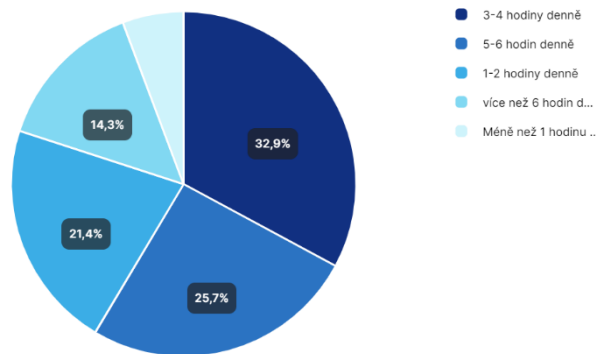
U nejoblíbenějšího zařízení, tedy u mobilního telefonu, převažuje používání sociálních sítí a chatování s přáteli. Takto odpovědělo 70 % respondentů.

Můžeme tedy rozlišit uživatele na tři podskupiny. Nejpočetnější, u které převládá konverzace s přáteli a sociální sítě TikTok a Instagram, a druhá skupina, která více sleduje videa, používá YouTube. Třetí jsou hráči online her, ty však nejsou předmětem mého zájmu.

8.3.5 Kolik času tráví na sociálních sítích

Z výsledků můžeme vyčíst, že z celkových výsledků je nejpočetnější skupina 3-4 hodiny (32,9 %), druhá skupina 5-6 hodin (25,7 %), a třetí 1-2 hodiny (21,4 %).

Pokud se opět podíváme na průřez mezi ročníky, je zde patrný větší nárůst odpovědí s vyšším limitem u respondentů z 9. třídy. Zde se potvrzuje, že žáci upřednostňují online svět oproti aktivnímu trávení volného času mimo virtuální svět.

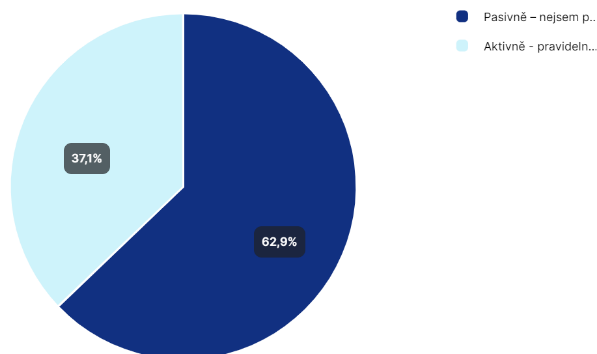

Mohlo by to být z důvodu útěku do virtuálního světa, který je ochranou před stresovými situacemi, které v 9. třídě přicházejí. Dotazník byl vyplňován na konci školního roku, takže zde mohla hrát role změna základní školy za střední a z toho následné obavy nebo opačné emoce.

	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	celkem
1 hodinu a méně	1	0	3	0	4
1-2 hodiny	4	5	2	4	15
3-4 hodiny	9	3	9	2	23
5-6 hodin	2	5	4	7	18
Více než 6 hodin	1	1	0	8	10
Medián	3-4h	3-4h	3-4h	5-6h	3-4h

Při otázce na styl trávení času na sociálních sítích a jak využíváte své sociální sítě, zvolili respondenti odpověď pasivně – nejsem příliš aktivní a nedávám často příspěvky, pouze hodnotím reakcemi „like“ nebo jen tak projíždím (62,9 %), a aktivně – pravidelně přidávám příspěvky nebo natáčím videa, hodnotím, reaguji a píšu komentáře (37,1 %).

Téměř dvě třetiny respondentů zvolily odpověď, že tráví svůj čas pasivně. Odpovídá to také četnosti aktivit zmiňovaných v otázce 11. Tyto odpovědi nejvíce zmiňovaly právě sledování videí, které do této supiny můžeme zařadit.

	6. třída	7. třída	8. třída	9. třída	celkem
Aktivně	8	6	6	6	26
Pasivně	9	8	12	15	44

Kolik času v průměru žák stráví na sociálních sítích? Děti by měly pro správný chod organismu spát alespoň 9 hodin denně. Pokud žák chodí do školy v průměru na 6,5 hodiny a započteme-li i čas na přípravu, hygienu a jídlo a sport či jinou zájmovou činnost, tak nám zbyde necelých 6 hodin na volný čas, který se rozhodne věnovat něčemu, co ho baví. Pokud některému dítěti jeho aktivita na sociálních sítích nějak zasahuje do přípravy do školy nebo zanedbávání rodinných a přátelských vztahů, můžeme zde i mluvit o počátku závislosti na internetu či médiích.

8.4 Rizikové chování a bezpečnost

V této kapitole budu odkazovat na otázky 12 – 14. Budu se tedy zabývat tím, jestli děti zveřejňují pravdivé informace na sociálních sítích, zda byly někdy poučeny o bezpečném chování na internetu a zda jsou nyní opatrnější, než v době, kdy si své sociální sítě zakládaly.

8.4.1 Sdělování veřejných informací

Dle výsledků lze vidět, že 43 respondentů (61 %) užívá pravé jméno a příjmení na svých sociálních sítích. 18 respondentů (25,7 %) se naopak přihlásilo, že nemá žádnou sociální síť, kde by své informace veřejně ukazoval. Jedná se tedy o možnost sociální sítě, kterou mohou dohledat ostatní uživatelé pouze po předchozí domluvě. Tyto sociální sítě bez jména mají přednosti v tom, že je přátelé a kamarádi mohou najít jen díky majiteli daného účtu.

Odpověď	Počet	Podíl
Jméno a příjmení	43	61.4 %
Nemám žádnou sociální síť, kde bych měl nějaké pravdivě informace o mně	18	25.7 %
Věk nebo datum narození	17	24.3 %
Telefonní číslo	16	22.9 %
Rodina a přátelé	6	8.6 %
Kroužky nebo volnočasové aktivity	5	7.1 %
Volnočasové kluby, kde aktivity nejsou organizované	1	1.4 %
Jméno nebo adresa školy	1	1.4 %

8.4.2 Negativní zkušenosti na sociálních sítích

Odpovědi byly celkem zajímavé. U 14 odpovědí (9,8 %) se mi dostala informace, že respondentovi byl zcela ukraden účet, nebo se mu do něj někdo naboural, nebo zná někoho, kdo si tímto prošel. Tři z nich dokonce přišli o nějaký peněžní obnos.

V otázce 19 se mi podařilo sehnat několik dobrých odpovědí. Hacknutí, smazání účtu či jednoduché šprýmy, např. že zavolají na telefon oběti v noci. Velice mě překvapilo i to, že žáci sami sdělili informaci, že se podílí na ukradení cizích účtů nebo že se do nich pokusili dostat.

Můžu se ptát, co přesně je k těmto aktivitám vedlo. Lze se domnívat, že by to mohla být jen zvědavost, ale také se mohlo stát, že je někdo navedl. Z jedné odpovědi víme, že šlo jen o vtip.

U 23 respondentů (32,9 %) se objevily negativní zkušenosti se sociálními sítěmi. V těchto odpovědích převládalo ukradení účtu, psaní od cizích mužů a několikrát zde bylo i textování se sexuálním podtextem či fotografie s erotickým motivem.

U dvou otevřených otázek mohu pozorovat rozmanitost těchto odpovědí. Často se objevuje informace o tom, že se začali chovat opatrněji a hlídat si své soukromí oproti minulosti.

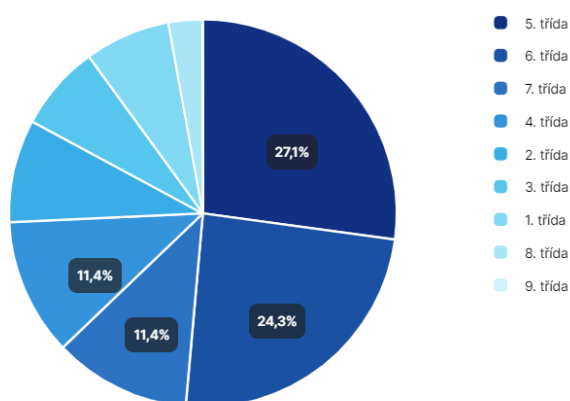
8.5. Prevence na školách o rizicích sociálních sítí

V této kapitole se budu zaměřovat na odpovědi z otázek 13 – 14, 16 – 19, 22 a 23. Bude mě zajímat, jestli byli žáci informováni o sociálních sítích, zda jejich chování na internetu je nějak

rozdílné v průběhu věku, jaký prostor dává škola na prevenci internetu a sociálních sítí, v neposlední řadě pak na negativní zkušenosti s internetem a sociálními sítěmi.

8.5.1 Preventivní programy na školách

V otázce číslo 18 jsem se zeptala respondentů na první preventivní program o sociálních sítích a internetu ve škole. Dle výsledků s počtem 19 hlasů (27,1 %) dominovala odpověď 5. třída. Druhá odpověď zahrnovala odpověď 6. třída a to bylo 17 odpovědí (24,3 %).

Při porovnání s daty z kapitoly 8.3.1 lze vidět, že nejčastější věk, kdy si žáci zakládají sociální síť je 10 let, což odpovídá přelomu 4. a 5. třídy.

Dle mého názoru tedy není adekvátní zaměřovat se pouze na starší žáky, pokud si mnoho žáků zakládá účet na sociální síti o několik let dříve.

V otázce 16 jsem se zeptala respondentů, jestli byli ve škole poučeni o bezpečnosti na sociálních sítích. Žáci zvolili odpověď ano v 61 případech (87,1 %) a ne v 9 případech (12,9 %). Na to navazuje otázka číslo 17, která byla volitelná. V odpovědi reagovalo pouze 60 respondentů, z nichž 34 (55,7 %) zvolilo odpověď, že se na preventivním programu podílela pouze škola. 18 respondentů (29,5 %) odpovědělo, že jim byl na škole zajištěn preventivní program s odborníkem. 9 žáků zde mluví o více programech, které mohli vést různí odborníci, škola nebo organizace. 1 dotazovaný se nevyjádřil.

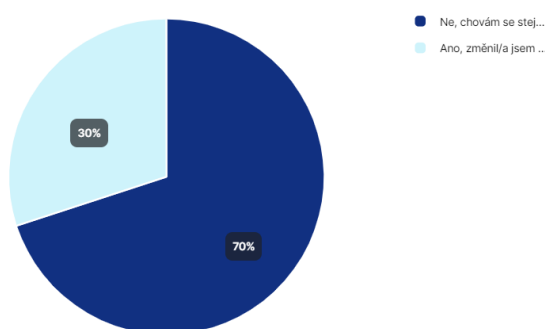
8.5.2 První zmínky o rizicích sociálních sítí

Z otázky 13 *Řekl ti někdy někdo, že bys měl být opatrný na sociálních sítích a internetu? Kdo to byl a kolik ti bylo/v jaké třídě jsi byl/a* je několik zajímavých postřehů. Několik respondentů nemůžu považovat za relevantní odpovědi z důvodu nesrozumitelnosti odpovědi. Respondenti nebyli

konkrétní, a tak není možné podat detailnější odpověď. U sedmi respondentů (10 %) nikdo neslyšel žádné informace o žádném preventivním programu. Dále se tam pak objevovali různí činitelé, jako například rodiče, škola nebo policie s preventivními programy.

8.5.3. Změna v chování na sociálních sítích v průběhu věku

15 respondentů (10,5 %) odpovědělo, že se nyní chovají bezpečněji než v době, když si založili první profil na sociální síti. 21 respondentů (30 %) zvolilo, že se za dobu několika let začali chovat opatrněji.

V doplňující otázce, jak se respondent změnil, bylo 19 odpovědí, zmíním některé z nich.

„Nepřidávám skoro nic , a mám soukromí účet“

„Vůbec neukazuju svoje fotografie“

„Jsem trochu víc závislí a neustále jsem na sociálních sítí“

„ze sociální sítě skoro nepoužívám , většinu soc. Sítí jsem si smazala nebo je přestala používat z důvodu mého špatného psychického rozpoložení“

Vybrané příspěvky jsou autentické a vyňaté přímo z odpovědí. Zde mohu demonstrovat, že se vyskytují dvě roviny. Dávají si větší pozor na to, co přidávají, ale někteří mají opačný efekt.

V další otázce, „Zažil/a jsi někdy, že se ve škole mluvilo o bezpečnosti na sociálních sítích?“ výsledky byly jednoduché. 61 respondentů (87,1 %) odpovědělo „Ano“ a 9 respondentů (12,9 %) zvolilo odpověď „Ne“

Postupem času může docházet k různým možnostem jako například změna veřejného profilu na soukromý. Dále také třeba opatrnější chování ve stahování nebezpečných souborů a kontaktování cizích lidí.

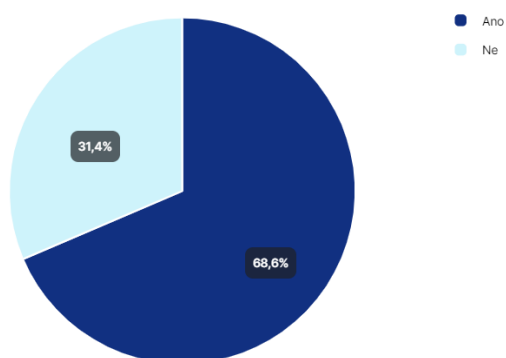
Do dotazníku jsem zařadila několik otázek, které jsem zatím nezhodnotila v této práci. Jednou z nich je otázka číslo 15, která se ptá na aktivitu žáků i během vyučovacích hodin.

30 žáků odpovědělo, že používají sociální sítě i při výuce, kdy jim pedagog zadá jinou práci. Po konzultaci s pedagogy, kteří mi dali zpětnou vazbu, je to právě jeden z problémů, který řeší a snaží se najít kompromis pro obě strany. Metodička prevence také zmínila úspěšný program digitálního detoxu, do kterého se zapojila celá škola i s pedagogy. Dle ohlasů od učitelů i od některých žáků (viz také otázka 23) to pro někoho opravdu mělo smysl. Pro někoho to bylo náročné a někdo to hodnotil negativně.

Dále to byla otázka 20, kterou jsem nevyčerpala celou. Z průzkumu vyplynulo, že nejvíce si svá hesla žáci (34,3 %) tvoří se speciálními znaky, ale i přes to svá hesla používají opakovaně. Nebo si svá hesla ukládají do některého ze zařízení.

Nicméně jedna z odpovědí zahrnovala i generátor hesel, zde jsem narazila na několik potíží, protože žáci mnohdy nevěděli, co se tímto slovním spojením myslí.

V otázce 21 jsem se rozhodla zjistit důvěru dětí ve své rodiče v otázce informací o sociálních sítích. Zajímalo mě, jestli zákonní zástupci ví o online aktivitách svých dětí. Překvapilo mě tedy, že 48 respondentů (68,6 %) se rozhodlo svým rodičům sdělit informace o vlastních účtech. Na druhou stranu 22 žáků (31,4 %) své informace zákonným zástupcům nesdělují.

Otevřená otázka 22 je zaměřena na negativní zkušenosti z virtuálního světa. Rozhodla jsem se žákům dát možnost volně se vyjádřit. Některé odpovědi byly až alarmující.

„Sexuálně obtěžovali mojí kamarádku, cizí lidé jí psaly nechutné zprávy“

„Psychické vydírání, šikana, krádež peněz“

„Nějakej děda mi ukázal jeho věc“

„Muži starší 30 let žádající o mé nahé fotky nebo jejich nechutné komentáře“

Je zde patrné, že se žáci dostali do nekomfortních a nebezpečných situací. Při některých komentářích zde byly zmiňovány situace zprostředkovaně. Tyto jevy mohou mít vliv na psychické zdraví dospívajících, jak jsem již zmiňovala v kapitole 4.8.

Tyto aktivity, které se udávají ve virtuálním světě, mohou mít dopad i na žákův úspěch ve škole. Pokud se šikana projevuje na internetu, může mít i vliv na pozornost a soustředění během vyučování.

9. Diskuze

Tyto výsledky z výzkumu dokazují, že děti se dostávají dříve k sociálním sítím, a tak by se k nim mělo i přistupovat. Jestliže je na sociálních sítích limit 13 let, tak se od založení účtu do věku 13 let objevují nelegálně a na svých účtech uvedly nepravdivé odpovědi. Bohužel se s těmito účty dá ze strany provozovatelů sociálních sítí bojovat jen kontrolou a blokadou či smazáním účtů, kde je podezření na nižší věk či distribuci účtu osobám mladším 13 let. A mnoho jich je právě z Ukrajiny. Tento problém by pomohla vyřešit volnočasová aktivita či bezpečné místo, kde by se mohli žáci bezpečně scházet.

Na Praze 5, kde se nachází zkoumaná škola, není v okolí moc možností, jak zapojit děti a dospívající do bezpečné zábavy, která by zabránila vzniku případného patologického chování. Není zde ani nízkoprahový klub nebo terénní služba. Možnost, jak zajistit dětem kvalitně strávený volný čas, je pouze ze strany školy. Po konzultaci s pedagogy jsem zjistila, že je zde možnost volnočasových aktivit, které mohou být zaplacený z projektů, a tak se může žákům dostat potřebná péče.

Zde by byl sociální pedagog velmi vhodným doplněním podpůrného systému školy.

Během zpracovávání výsledků jsem si uvědomila, že by mě zajímala motivace k uvádění vyššího věku na sociálních sítích. A dále by mě zajímalo, zda si uvědomují, že tento akt je v rozporu se zásadami užívání jednotlivých sociálních sítí. Toto téma není zcela vyčerpané. Další otázkou by mohlo být, jestli respondentům byl zablokován účet z důvodu zjištění nedodržení věkového limitu.

Další důležitou otázkou, jejíž potenciál by se dal využít v jiné kvalifikační práci je, co dospívající za videa na internetu sledují, pokud tomu věnují takové množství času.

Mohu se domnívat, že je to způsobeno všeobecným děním na internetu. Možná tomu napomáhá i způsob získávání informací. Pokud tedy dospívající sledují internetové stránky, které nemají dostatek financí a provozují na svých stránkách reklamy, mohou být často ovlivňováni různými podněty z okolí.

Některé odchylky jsem se již snažila vysvětlit, můžou být způsobené stresem na konci školního roku v 9. třídě. Dalším vlivem na odpovědi u respondentů by mohla být situace v rodině nebo u žáků z Ukrajiny právě probíhající válka.

Další otázkou, kterou jsem si položila, byla otázka bezpečného chování na internetu. Dle odpovědí, které jsem pročítala, to občas muselo být těžké pro žáky i pro rodiče. Některé situace musely být hodně obtížné, např. ukradení účtu nebo kybersikana. Těžké situace o nepříjemnostech, které zažili, mohly mít vliv na zdraví a na školní prospěch.

Když se podívám na celkové výsledky, tak vidím, že se žáci chovají velice opatrně, ale i tak je mohl někdo napálit, ukradnout jim profil nebo vymámit z nich určité finance.

V dotazníku mě překvapily některé odpovědi na otevřené otázky, např. kradení účtů ze stran žáků, sexuální obtěžování nebo psaní nevhodné konverzace. Ne všechny online aktivity jsou na sociálních sítích. Setkala jsem se s jednotkami odpovědí, které zmiňují online hry, společné sledování filmu, programování, fotografování a editace videí, protože právě tyto aktivity jsou nedílnou součástí celého online světa. Jedna složka by nemohla fungovat bez druhé. V této věci nacházím případný potenciál k další práci.

10. Závěr

Práce má své limity a to proměnlivost zdrojů, velké využití internetových stránek a oficiálních zdrojů sociálních sítí. Dalším limitem při psaní této bakalářské práce je dlouhý čas zpracování, protože některé informace se za tu dobu mohly změnit nebo se už změnily. V neposlední řadě je limitující obrovské množství informací v dotazníku, do kterého jsem zvolila vysoký počet otázek, a tak jsem nedostatečně vyčerpala potenciál odpovědí.

Celkově pro mě tato práce byla složitá. Měla jsem menší problémy, když jsem si při probíhajícím vyplňování dotazníku uvědomila, že je zde mnoho dětí s odlišným mateřským jazykem a mnoho jich je právě z Ukrajiny. Tento problém mi pomohla vyřešit školní dvojjazyčná asistentka. Pokud bych příště zpracovávala další dotazník v podobné škole s větší jazykovou rozmanitostí, tak si zjistím tyto informace dříve, abych předešla nepříjemnostem. Některá slova byla obtížnější, než jsem si ze začátku uvědomovala. Zvolit správný aktuální jazyk, aby tomu žáci rozuměli, je také důležité.

Toto téma jsem si vybrala proto, že mě svět sociálních sítí fascinuje. Jako budoucí sociální pedagog musím sledovat různé trendy a to, co v tuto chvíli je aktuální. Týká se to také i volnočasových aktivit, které každý potřebuje. Rozdíl je však v aktivním a pasivním trávení volného času, protože během pasivního trávení volného času dochází k omezení tvorby některých hormonů, které jsou pro lidstvo tak důležité, například serotoninu.

Během studia a své praxe jsem si uvědomila, co je mým cílem a to je pracovat jednou ve školství a pomoci pedagogům, žákům a rodinám dětí v těžkých situacích. Jako pomáhající profese to má smysl. Mohu pro žáky vytvořit bezpečné prostředí. Zejména se to týká žáků se sociálním znevýhodněním.

V praxi budu spolupracovat s dalšími odbornými pracovníky, pedagogy, žáky individuálně a ve skupinové práci a chtěla bych využít poznatky z této bakalářské práce.

Do této roviny patří i spolupráce s metodikem prevence, se kterým bych se chtěla podílet na vytváření preventivních programů pro žáky napříč celou základní školou a dát dětem možnost o tom mluvit a diskutovat. Tento program by měl být personalizovaný a uzpůsobený jak jednotlivým žákům, tak třídním kolektivům.

Jak jsem v empirické části zjistila, tak mnoho žáků si vytváří sociální sítě mnohem dříve, než jsou na to připravení, a tráví tam více času s vyšším rizikem a mým cílem je je na tento svět připravit. Ukázat jim, jak efektivně tyto sociální sítě využít. Sociální sítě nejsou jen špatné, jen je potřeba, abychom děti naučili, jak s nimi pracovat. Podobně jako když je učíme vařit nebo něco vyrábět. Je potřeba je správně směřovat.

Myslím si, že toto téma mě bude dlouho ovlivňovat, a chtěla bych v něm dále pokračovat. Sociální sítě se mění ze dne na den. Přicházejí nové aktualizace a s tím se musí uživatel naučit pracovat. Celkově si myslím, že toto téma jsem nemohla obsáhnout a jsou zde i jiné roviny, kterých jsem se pouze dotkla a nemohla jsem nahlédnout do hloubky. Jedna tato rovina je také práce pedagogů a školy, podrobné rozebrání preventivních programů nebo výuka informačních technologií na základní škole.

Mé studium mi pomohlo v komunikaci s dětmi a dospívajícím, se kterými jsem se setkala během praxe na základní škole. Studium sociální pedagogiky mi bylo nápomocné ve tvorbě dotazníku a ve zpracovávání dílčích informací. Mohla jsem využít poznatků z vývojové psychologie, pedagogické psychologie a v nemalé míře mi pomohl předmět nazvaný několik rozvoj informačních technologií. Čeho si nejvíce vážím, je možnost podívat se v praxi do základní školy, abych věděla, jak to reálně vypadá.

Myslím, že tato práce by mohla pomoci dalším sociálním pedagogům se inspirovat, aby byli více obezřetní v tomto směru a zvolili adekvátní prostředky pro boj s tímto problémem. Sociální sítě zde jsou a určitě budou ještě několik desítek let. O fungování sociálních sítí jsem se na základní škole například já neučila, protože to ještě nebylo tak populární, ale v tuto dobu jsou součástí každodenního života většiny dospívajících. Některé problémy a jevy se přesouvají do online prostoru, který je mnohdy nebezpečnější, než si dokážeme představit. Jsou zde různá rizika, která stále objevujeme. Pojdme se o toto téma zajímat a pomoci nové generaci s efektivním a bezpečným trávením volného času, ať už na sociálních sítích, nebo i jiným způsobem.

Zdroje

5 nejčastějších podvodů na Instagramu. Dvojklik eset, Online, 2021. Dostupné z: <https://www.dvojklik.cz/5-nejcastejsich-podvodu-na-instagramu/> [citováno 2023-12-07]

About Transparency Reporting. Privacy and Safety Hub values.snap.com Online, 2023. Dostupné z: <https://values.snap.com/privacy/transparency/about> [citováno 2023-12-06]

About.fb.com. Facebook Expansion Enables More People to Connect with Friends in a Trusted Environment. About.fb.com, Online, 26. 9. 2006. Dostupné z: <https://about.fb.com/news/2006/09/facebook-expansion-enables-more-people-to-connect-with-friends-in-a-trusted-environment/> [citováno 2023-11-27]

Algoritmy sítí nás znají líp, než se známe sami (1/3). Výuka O2 – Chytrá škola, Online, 2021. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/clanek/58/algoritmy-socialnich-siti/15078> [citováno 2023-12-07]

AMI Digital Index 2022. AMI Digital, Online, 2023. Dostupné z: <https://amidigital.cz/wp-content/uploads/2022/08/ami-digital-index-2022.pdf> [citováno 2023-12-07]

An update on gambling on Twitch. Twitch - Twitter.com, Online, 2022. Dostupné z: <https://twitter.com/Twitch/status/1572347129192132611> [citováno 2023-12-06]

BACCARELLA, Christian; WAGNER, Timm; KIETZMANN, Jan; MCCARTHY, Ian. Social media? It's serious! Understanding the dark side of social media. European Management Journal. 2018, 36 (4), s. 431-438. ISSN: 0263-2373. Dostupné také z: https://beedie.sfu.ca/sms/admin/_DocLibrary/_ic/82d7197664a0ffce171b0b585495808f.pdf

BARNARD; Alan. Barnes, John Arundel, 1918-2010. Biographical Memoirs of Fellows X (PBA 172). The British Academy, 2011. s 27-45. Dostupné z <https://www.thebritishacademy.ac.uk/documents/1703/172p027.pdf>

BEČKOVÁ Kateřina. Nevhodné poznámky na vzhled řeší děti návykovými látkami či sebeпоškozováním, zjistili výzkumníci. iRozhlas.cz, Online, 2022. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/bodyshaming-deti-vzhled-internet-vyzkum_2206190802_lou# [citováno 2023-12-07]

BEVERIDGE Claire; LAURON, Sam. 160+ Social Media Statistics Marketers Need in 2023. Hootsuite, Online, 2023. Dostupné z: <https://blog.hootsuite.com/social-media-statistics-for-social-media-managers/> [citováno 2023-12-07]

BRÜGGER, Niels. *A brief history of Facebook as a media text: The development of an empty structure*. First Monday, 2015. Dostupné také z: <https://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/5423>

CECI, Laura. *TikTok - Statistics & Facts*. Statista.com, Online, 31. 8. 2023. Dostupné z: <https://www.statista.com/topics/6077/tiktok/#topicOverview> [citováno 2023-12-04]

CECI, Laura. *TikTok penetration in selected countries and territories as of April 2023*. Statista.com. 12. 5. 2023. Archivní kopie dostupná z: Internet Archive (distributor), <https://web.archive.org/web/20230717114450/https://www.statista.com/statistics/1299829/tiktok-penetration-worldwide-by-country/> [archivováno 2023-07-17 11:44:28]. [citováno 2023-07-18].

Columbia University Mailman School of Public Health. *Just How Harmful Is Social Media? Our Experts Weigh-In*. Columbia, Online, 2021. Dostupné z: <https://www.publichealth.columbia.edu/news/just-how-harmful-social-media-our-experts-weigh> [citováno 2023-12-04]

Creator Fund, tiktok.com. Online, 2023. Dostupné z: <https://www.tiktok.com/creators/creator-portal/en-us/getting-paid-to-create/creator-fund/> [citováno 2023-12-04]

České děti tráví na sociálních sítích až 3 hodiny denně. Toxické rady na nich mohou ohrozit i jejich zdraví. Unilever, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.unilever.cz/news/press-releases/2023/ceske-deti-travi-na-socialnich-sitich-az-3-hodiny-denne-toxicke-rady-na-nich-mohou-ohrozit-i-jejich-zdravi/> [citováno 2023-07-06]

Český statistický úřad. *Věková struktura*. Scitani.cz, Online, 2021. Dostupné z: <https://www.scitani.cz/vekova-struktura#skupina-54728> [citováno 2023-07-18]

Český statistický úřad. *Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi osobami*. Online, Český statistický úřad, 23. 11. 2021. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/7-socialnisite> [citováno 2022-01-15]

Dětský svět učení a zábavy. YouTube kids, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.youtube.com/kids/> [citováno 2023-12-07]

Discord's terms of service. Discord.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://discord.com/terms#2> [citováno 2023-08-16]

DIXON, Stacy Jo. *Most popular social networks worldwide as of October 2023, ranked by number of monthly active users*. Statista.com. Online 27. 10. 2023. Dostupné z:

<https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/>

[citováno 2023-11-27]

EDDINGS, Joshua; WATTENMAKER, Pamela Drury a DRESSLER, Miroslav. *Jak pracuje Internet*. Brno, Unis, 1995, s. 3-5. ISBN: 1-562-76192-7 Dostupné také z:

<https://ndk.cz/uuid/uuid:739dbb30-7d41-11e3-b0d1-005056827e51>

Facebook Webové sídlo. Dostupné z: <https://facebook.com/> [citováno 2023-11-27]

FALTÝN, Jaroslav; Tomáš PAVLAS; Jaroslav FIDRMUC; Daniela RŮŽIČKOVÁ; Miroslav BARTOŠEK a kolektiv. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. MŠMT, Online, 2021. Dostupné z: <https://revize.edu.cz/files/rvp-zv-2021-s-vyznacenyymi-zmenami.pdf> [citováno 2023-11-23]

GARTON, Laura; HAYTHORNTHWAITE, Caroline a WELLMAN, Barry. *Studying Online Social Networks*. Journal of Computer-Mediated Communication, 1997. Dostupné také z:

<https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.1997.tb00062.x>

Help BeReal. Webové sídlo. Online Dostupné z: <https://help.bereal.com/hc/en-us> [citováno 2023-12-04]

HLAVENKA, Jiří. *Mistrovství ve vyhledávání na Internetu*. Praha: Computer Press, 2002, ISBN 80-7226-759-0. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:2d553e10-c537-11e2-8c63-5ef3fc9ae867>

HUITEMA, Christian. *A Bůh stvořil Internet*. Praha: Mladá fronta, 1996, s. 22-25. ISBN 80-204-0576-3. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:9871e9e0-9a6a-11e3-8e84-005056827e51>

Investigation: How TikTok's Algorithm Figures Out Your Deepest Desires. Wall Street Journal Online, 2021. Dostupné z: <https://www.wsj.com/video/series/inside-tiktoks-highly-secretive-algorithm/investigation-how-tiktok-algorithm-figures-out-your-deepest-desires/6C0C2040-FF25-4827-8528-2BD6612E3796> [citováno 2023-07-21]

Investor Relation. Snap.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://investor.snap.com/overview/default.aspx> [citováno 2023-12-06]

Is the Telegram Messenger app safe? – What parents need to know. Internetmatters.org, Online, 2022. Dostupné z: <https://www.internetmatters.org/hub/esafety-news/is-the-telegram-messenger-app-safe-what-parents-need-to-know/> [citováno 2023-11-12]

JONES, Dennis. *Jak využívat Internet*. Praha: SoftPress, 2001, s. 278-281. ISBN 80-86497-12-7. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:544e288afce4854b9649694e8ea7a29c>

KEMP, Simon. *Digital 2022: Czechia*. Datareportal.com, Online, 2022. Dostupné z: <https://datareportal.com/reports/digital-2022-czechia> [citováno 2023-12-06]

KOPECKÝ Kamil; SZOTKOWSKI, René; KVITNTOVÁ, Jana; KŘÉMENKOVÁ, Lucie a VORÁČ, Dominik. *Děti a kult krásy v online světě. E-bezpečí*, Online, 2022. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/155-deti-a-kult-krasy-v-online-svete-2022/file> [citováno 2023-07-07]

LIN Liza. *Social-Media App Musical.ly Is Acquired for as Much as \$1 Billion*. The Wall Street Journal, Online, 2017. Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/lip-syncing-app-musical-ly-is-acquired-for-as-much-as-1-billion-1510278123> [citováno 2023-12-04]

MARTIN, Florence; WANG, Chuang; PETTY, Teresa; WANG, Weichao; WILKINS, Patti. *Middle School Students' Social Media Use*. Educational Technology & Society. 2018, 21 (1), s. 213–224. ISSN 1436-4522. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/26273881>

McLAUGHLIN, Emily. *Definicion Snapchat*. TechTarget, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.techtarget.com/searchmobilecomputing/definition/Snapchat> [citováno 2023-12-06]

MEYERSON, William; FINEBERG, Sarah; ANDRADE Fernanda; CORLETT Philip; GERSTEIN, Mark a další. *The association between evening social media use and delayed sleep may be causal: Suggestive evidence from 120 million Reddit timestamps*. Sleep Medicine, Volume 107, 2023. s. 212-218. ISSN 1389-9457 Dostupné také z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S138994572300151X?via%3Dihub>

MIKULCOVÁ, Klára; KOPECKÝ, Kamil. *Sociální sítě, otázky a odpovědi*. O2 chytrá škola, Online, 2020. Dostupné z: <https://vyuka.o2chytraskola.cz/data/files/c6bbad19d782212176b7f47dfbcaf0b9.pdf> [citováno 2023-12-07]

MOSSERI Adam. *Instagram ranking explained*. Instagram.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://about.instagram.com/blog/announcements/instagram-ranking-explained/> [citováno 2023-12-07]

MŠMT spustilo web na podporu moderní výuky. MŠMT, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.edu.cz/msmt-spustilo-web-na-podporu-moderni-vyuky-informatiky/> [citováno 2023-11-23]

MŠMT. *Metodické dokumenty (doporučení a pokyny)*. MŠMT, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyn> [citováno 2023-07-13]

Náplň práce dle Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice. Asocp.cz, Online, 2023. Dostupné z: <https://asocp.cz/napln-prace/napln-prace-dle-asociace-vzdelavatelu-v-socialni-pedagogice/> [citováno 2023-09-14]

Náplň práce sociálního pedagoga v základní škole. Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice, Online, 2020. Dostupné z: <https://asocp.cz/napln-prace/napln-prace-dle-asociace-vzdelavatelu-v-socialni-pedagogice/> [citováno 2023-09-14]

Nebud' obět', rizika internetu a komunikačních technologií – pro školy. Nebud' obět', Online, 2023. Dostupné z: <http://www.nebudobet.cz/?cat=pro-skoly&page=zaci> [citováno 2023-09-14]

NEŠPOR, Karel. *Návykové chování a závislost.* Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1357-4

O službě. Twitch.tv, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.twitch.tv/p/cs-cz/about/> [citováno 2023-12-06]

PEČENKA Tomáš. *Ahoj, pošli mi své telefonní číslo... Policisté varují před podvody na Facebooku.* Příbram.cz, Online, 2021. Dostupné z: <https://www.pribram.cz/clanek/ahoj-posli-mi-sve-telefonni-cislo-policiste-varuji-pred-podvody-na-facebooku/19210/> [citováno 2023-07-06]

Podmínky používání služby. Facebook.com, Online, 2023. Dostupné z: https://www.facebook.com/legal/terms/update?paipv=0&eav=AfatYJy6QRpZLfgXAKW_busLNJ5-udyf_kobMUq0LYIpOvcgjiaycBlvbLTgSyHNCwo&_rdr [citováno 2023-07-14]

Podmínky služby TikTok. Tiktok.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.tiktok.com/legal/page/eea/terms-of-service/cs-CZ> [citováno 2023-07-18]

Podmínky služby. Twitch.tv, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.twitch.tv/p/cs-cz/legal/terms-of-service/#12-advertisements> [citováno 2023-12-06]

PRICE, Megan; DALGLEISH, John. *Cyberbullying: Experiences, Impacts and Coping Strategies as Described by Australian Young People.* Youth Studies Australia, 2010. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/284793882_Cyberbullying_Experiences_impacts_and_coping_strategies_as_described_by_Australian_young_people

Programy primární prevence pro základní školy. E-duha.cz, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.e-duha.cz/> [citováno 2023-09-14]

RVP ZV - Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Edu.cz, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcovy-vzdelavacici-program-pro-zakladni-vzdelavani-rvp-zv/> [citováno 2023-11-26]

Social Networking and Mobile Devices. Pew Research Center, Online, 2012. Dostupné z: <https://www.pewresearch.org/journalism/2012/10/01/social-networking-and-mobile-devices/> [citováno 2023-12-04]

Státní zdravotní ústav. *Netolismus: závislost na tzv. virtuálních drogách*. Nzip.cz, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/259-netolismus> [citováno 2023-12-07]

Telegram FAQ. Telegram.org, Online, 2023. Dostupné z: <https://telegram.org/faq#q-who-can-i-write-to> [citováno 2023-11-12]

Terms. BeReal. Online, 2023. Dostupné z: <https://bereal.com/en/terms/> [citováno 2023-07-13]

TikTok. *O aplikaci - Naše poslání*. TikTok.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.tiktok.com/about?lang=cs-CZ> [citováno 2023-07-18]

Time to BeReal. BeReal. Online, 2023. Dostupné z: <https://help.bereal.com/hc/en-us/articles/7350386715165--Time-to-BeReal-> [citováno 2023-12-04]

TURNER, Ash. *Discord Users: How Many People Use Discord? (Dec 2023)*. bankmycell.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.bankmycell.com/blog/number-of-discord-users/> [citováno 2023-12-06]

VRLÁK Marek. *Mezi dětmi na Kutnohorsku se šířila nevhodná videa. Na skupinu v aplikaci WhatsApp upozornili rodiče*. ČT24, Online, 2023. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/regiony/mezi-detmi-na-kutnohorsku-se-sirila-nevhodna-videa-na-skupinu-v-aplikaci-whatsapp-upozornili-rodice-342713> [citováno 2023-12-07]

Why is Discord asking for my birthday? Discord.com, Online, 2021. Dostupné z: <https://support.discord.com/hc/en-us/articles/360040724612> [citováno 2023-07-07]

YANG, Lola. *Down the TikTok rabbit hole*. Michigandaily.com, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.michigandaily.com/statement/learning-through-tiktok/> [citováno 2023-12-07]

YouTube premium. YouTube, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.youtube.com/premium> [citováno 2023-12-07]

YouTube users statistics 2023. Global Media Insight, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.globalmediainsight.com/blog/youtube-users-statistics/> [citováno 2023-12-07]

Zajímá vás, jak YouTube funguje? YouTube, Online, 2023. Dostupné z: <https://www.youtube.com/howyoutubeworks/> [citováno 2023-12-07]

Zákon č. 586/1992 Sb. § 19 odstavec 7, o daních z příjmů. Sbírka zákonů. 18. 12. 1992. ISSN 1211-1244.

Seznam příloh

1. Dotazník

Přílohy

Dotazník

Sociální sítě

- 1) Jaké je tvé pohlaví?
 - a) Chlapec
 - b) Dívka
- 2) Do jaké třídy chodíš?
 - a) 6. třída
 - b) 7. třída
 - c) 8. třída
 - d) 9. třída
- 3) Jaké zařízení doma používáš?
 - a) Chytrý telefon
 - b) Notebook nebo počítač
 - c) Tablet
 - d) Herní konzole (PS, Xbox)
- 4) Které zařízení používáš nejčastěji?
 - a) Chytrý telefon
 - b) Notebook nebo počítač
 - c) Tablet
 - d) Herní konzole (PS, Xbox)
- 5) Kolik ti bylo let, když sis vytvořil svůj první profil na sociálních sítích?

Věk od 6 do 15 let
- 6) Na kterých z uvedených sociálních sítí máš vytvořený účet?

možnosti - Nemám vytvořený účet/ Mám vytvořený účet/ Mám účet a používám

 - a) BeReal.
 - b) Discord
 - c) Facebook
 - d) Instagram
 - e) Messenger
 - f) Snapchat
 - g) Telegram
 - h) TikTok
 - i) Twitch
 - j) You Tube
 - k) WhatsApp
- 7) Kterou sociální síť využíváš nejvíce?
 - a) BeReal.
 - b) Discord
 - c) Facebook
 - d) Instagram
 - e) Messenger
 - f) Snapchat
 - g) Telegram
 - h) TikTok

- i) Twitch
 - j) You Tube
 - k) WhatsApp
 - l) Nepoužívám aktivně žádnou sociální síť nebo nemám sociální síť
- 8) Kolik času odhadem trávíš na sociálních sítích?
- a) Méně než 1 hodinu denně
 - b) 1-2 hodiny denně
 - c) 3-4 hodiny denně
 - d) 5-6 hodin denně
 - e) Více než 6 hodin denně
- 9) Jak trávíš svůj čas na sociálních sítích?
- a) Aktivně – pravidelně přidávám příspěvky nebo natáčím videa, hodnotím, reaguji a píšu komentáře
 - b) Pasivně – nejsem příliš aktivní a nedávám často příspěvky, pouze hodnotím reakcemi „like“ nebo jen tak projíždím
- 10) Z času, který trávíš na sociálních sítích, kolik času věnuješ těmto aktivitám?

	Opravdu hodně	Docela dost	Středně	Málo	Skoro vůbec
Na sociálních sítích komunikuji a chatuji s přáteli					
Sociální síť využívám ke školním účelům a ke vzdělávání					
Na sociálních sítích sleduji videa					
Sociální síť využívám ke sledování novinek ve světě a v ČR					
Využívám ke sdílení zážitků a postování fotek/příspěvků					

Používám je k vyplnění volného času					
---	--	--	--	--	--

- 11) Jaké online aktivity jsou pro tebe nejčastější? Napište jedno nebo více slov...
- 12) Jaké pravdivé informace máš uvedené na svých sociálních sítích?
- Jméno a příjmení
 - Věk nebo datum narození
 - Telefonní číslo
 - Jméno nebo adresa školy
 - Kroužky nebo volnočasové aktivity
 - Volnočasové kluby, kde aktivity nejsou organizované
 - Rodina a přátelé
 - Nemám žádnou sociální síť, kde bych měl/a nějaké pravdivé informace o mně
- 13) Říkal ti někdy někdo, že bys měl/a být opatrný/á na sociálních sítích a internetu? Kdo to byl a kolik ti bylo/ v jaké třídě jsi byl? Napiš jedno nebo více slov...
- 14) Oproti věku, kdy sis založil první sociální síť, chováš se nějak jinak? Ve smyslu, jestli jsi více opatrnější nebo jestli více označuješ lidi?
- Ne, chovám se stejně
 - Ano, změnila jsem se v tom, že...
- 15) Používáš sociální sítě i ve výuce mimo zadanou práci pedagogů?
- Ano
 - Ne
- 16) Zažil/a jsi někdy, že se ve škole mluvilo o bezpečnosti na sociálních sítích?
- Ano
 - Ne
- 17) Z otázky č. 16 – pokud ano, kdo daný program vedl?
- Pedagog, nebo někdo ze školy (metodik prevence)
 - Někdo cizí – organizace nebo odborníci mimo školu
 - Zažil/a jsem více programů, jak někdo ze školy, tak i někdo cizí
- 18) Ve které třídě jsi poprvé zažil preventivní program o sociálních sítích a internetu?
- Jedna odpověď – 1. až 9. třída, nikdy jsem nezažila/a
- 19) Máš nějakou zkušenost s ukradením účtu na sociálních sítích? (ty nebo někdo z tvého okolí)
- Ne
 - Ano a co se stalo? ...
- 20) Jak se staráš o svá hesla na sociálních sítích?

	Ano, vždy	Spíše ano	Ano i ne (občas)	Spíše ne	Ne, nikdy
Ukládám si svá hesla do telefonu/počítače/online					
Má hesla se mi opakují					
Používám složitá hesla (speciální znaky, velká/malá písmena, čísla...)					
Používám generátory hesel					
Píšu si svá hesla na papír					
Nikdo v mém okolí má heslo k mým účtům (Rodiče, kamarád, sourozenec...)					

21) Ví tvoji rodiče o všech sociálních sítích, které máš?

- a) Ano
- b) Ne

22) Co nejhoršího se ti stalo na sociálních sítích? Napiš jedno nebo více slov...

23) Zažil/a jsi někdy detox/půst od sociálních sítí? Pokud ano, jaké to pro tebe bylo a co ti to dalo? Napiš jedno nebo více slov

24) Chceš k tomuto tématu ještě něco napsat? Zde je k tomu prostor: